

184
Ν. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΚΑΙ Α. ΚΟΥΖΟΥΛΑΡΗ.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

ΤΗΣ

ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΣΥΝΤΕΤΑΓΜΕΝΟΝ

ΕΙΣ ΤΕΥΧΗ ΤΡΙΑ

760

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΗΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΑΣΤΙΚΟΙΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚ. ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ ΜΑΘΗΤΕΥΟΥΣΗΣ
ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ
πολλὰχὺς βελτιωθεῖσα.

ΤΕΥΧΟΣ Β.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

ΔΑΠΑΝΗ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΔΕΠΑΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΩΝ
Γαλατᾶ, ὁδὸς Μαχμουδιᾶς ἀριθ. 13, παρὰ τὸ γάνιον τῆς Δημαρχίας.

1890.

Ν. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΚΑΙ Α. ΚΟΥΖΟΥΛΑΡΗ.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

ΤΗΣ

ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΣΥΝΤΕΤΑΓΜΕΝΟΝ

ΕΙΣ ΤΕΥΧΗ ΤΡΙΑ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΗΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΑΣΤΙΚΟΙΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚ. ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ ΜΑΘΗΤΕΥΟΥΣΗΣ
ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ
πολλυχῶς βελτιωθείσα.

ΤΕΥΧΟΣ Β'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

ΔΑΠΑΝΗ: ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΔΕΡΑΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΩΝ
Γαλατᾶ, ὁδὸς Μαχμουδιᾶ ἀριθ. 13, παρὰ τὸ χάνιον τῆς Δημαρχίας.

1890.

« Εἰ γὰρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο
καὶ θαμὰ τοῦτ' ἔρδοις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο ».
(Ἡσίοδου Ἔργ. 361—362).

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν σφραγίδα τοῦ κ.
Α. Κουζουλάρη.

Κουζουλάρης

Ἀδελφ. τοῦ Αὐτοκρ. Ὑπουργ. τῆς Δημοσ. Ἐκπαιδεύσεως
ὕπ' ἀρ. 898 (18 Τζεμαζί-ούλ-έββέλ 1307 — 28
Δεκεμβρίου 1889).

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ.
(Ὁδὸς Περμποπαζάρου, Ἀριθ. 11).

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

Ἀλφάβητος.

α) Πᾶσα λέξις (α) ἀποτελεῖται ἐκ μιᾶς ἢ πλειοτέ-
ρων συλλαβῶν· οἷον, χεῖρ, λό-γος, τρά-πε-ζα, πη-
δά-λι-ον.

β) Ἐκάστη συλλαβὴ ἀποτελεῖται ἐξ ενός, δύο ἢ
πλειοτέρων γραμμάτων· π. χ. ἀ-γί-α, νέ-α, ἀν-θρω-
πος.

γ) Τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα διαιροῦνται εἰς φω-
νήεντα καὶ εἰς σύμφωνα.

δ) Τὰ φωνήεντα (β) ὑποδιαιροῦνται εἰς μακρὰ η, ω,
εἰς βραχέα ε, ο, καὶ εἰς δίχρονα α, ι, υ.

(α) Καὶ ἐνταῦθα ὁ ὁρισμὸς τῆς λέξεως πρόωρος καὶ ἄσκαπος.

(β) Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς παρὰ τοῖς
ἀρχαίοις χρήσεως τῶν μικρῶν, βραχέων καὶ διχρόνων.

Ἀσκήσεις. Ἡ συνήθης ἄγρα τοῦ λέοντος εἶναι πίθηκοι, ἀγριόχοιροι καὶ ἔλαφοι· καθ' ὑπερβολὴν δὲ ὁ λέων ἀγαπᾷ τὸν ἵππον καὶ τὴν κάμηλον.

ε) Τὰ σύμφωνα διαιροῦνται εἰς ἐννέα ἄφωνα (α): π, β, φ, κ, γ, χ, τ, δ, θ, καὶ ὀκτὼ ἡμίφωνα: ζ, ξ, ψ, λ, μ, ν, ρ, σ.

Ἀσκήσεις. Τὸ βάδισμα τοῦ λέοντος εἶναι ἥσυχον καὶ μεγαλοπρεπές· ἀλλ' ὅταν πρόκειται νὰ ἀρπάσῃ τι, ὁρμᾷ μετὰ παραδόξου ταχύτητος καὶ διὰ τεραστίου πηδήματος δώδεκα ἕως δεκαπέντε ποδῶν.

στ) Δύο φωνήεντα προφερόμενα μονοφώνως ὀνομάζονται δίφθογγοι.

ζ) Διφθόγγους ἔχομεν ἑνδεκα:

αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου, φ η, ψ.

η) Αἱ δίφθογγοι εἶναι μακραί, πλὴν τῆς αι καὶ οι, αἵτινες ἐν τέλει λέξεως ἄνευ τελικοῦ συμφώνου λογίζονται ὡς βραχεῖαι.

Ἀσκήσεις. Εὐδαίμων, αὐλός, εὐλαβής, οἰκεῖος, μυῖα, ηὔξανον, ἄσμα, ψδική, ζῶν, εἷς. Αἱ μυῖαι διὰ τῆς προβοσκίδος μυζῶσι τὴν ὑγρὰν τροφήν αὐτῶν· διὰ ταύτης νύττουσι καὶ ἀνθρώπους καὶ ζῶα, καὶ καθί-

(α) Ὁ διδάσκαλος δύναται νὰ διδάξῃ τοὺς μαθητὰς διατὶ τὰ μὲν λέγονται ἄφωνα, τὰ δὲ ἡμίφωνα· ἐν τῷ ἐγχειριδίῳ ὁμῶς περιττὸν νὰ γίνηται καὶ περὶ τούτου λόγος.

στανται πολὺ ὀχληραί. Αἱ μυῖαι καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα εὐρίσκονται εἰς ὕπνον.

Περὶ Συλλαβῆς.

α) Ἡ τελευταία συλλαβὴ τῆς λέξεως λέγεται λήγουσα, ἢ πρὸ τῆς ληγούσης παραλήγουσα, καὶ ἡ πρὸ τῆς παραληγούσης προπαραλήγουσα.

νύξ

Θε — ός

έν — δο — ξος

ά — νά — ξι — ος

Ἀσκήσεις. Ὁ μῦς ἔχει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δύο ὦτα μακρὰ καὶ λεπτά, δύο ὀφθαλμοὺς μέλανας καὶ ζωηροὺς, ῥίνα, στόμα μακρὸν καὶ μύστακας κατὰ τὰ χεῖλη. Ἐντὸς τοῦ στόματος ἔχει γλῶσσαν καὶ ὀδόντας.

β) Ἡ λέξις λέγεται μοροσύλλαβος, ἔταν ἀποτελεῖται ἐκ μιᾶς συλλαβῆς· δισύλλαβος, ἐκ δύο, καὶ πολυσύλλαβος, ἐκ πολλῶν συλλαβῶν.

Μοροσύλλαβοι. Παῖς, πῦρ, χεῖρ, μήν.

Δισύλλαβοι. Πατήρ, ἵππος, νόσος, δάσος, παίζω.

Τρισύλλαβοι. Ἐπαίτης, ἅγιος, πρόσωπον, ὕαλος.

Ἀσκήσεις. Ὁ μῦς κατοικεῖ ἐντὸς τῶν ὀπῶν τῶν τοίχων ἢ τῶν ὀροφῶν· τρώγει ἄρτον, καρποὺς καὶ φα-

γητά· βλάπτει τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ βιβλία καὶ εἶναι πανουργότατος. Διὰ τῶν παγίδων συλλαμβάνομεν τοὺς μῦς.

γ) Σύμφωνον κείμενον μεταξὺ δύο φωνηέντων συλλαβίζεται μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦ φωνήεντος· οἶον, τράπε-ζα, δρό-μος, πο-τή-ρι-ον, πί-ναξ, τρά-χη-λος.

δ) Δύο ἢ πλείότερα σύμφωνα, κείμενα μεταξὺ δύο φωνηέντων, συλλαβίζονται μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦ φωνήεντος, ὅταν εἶναι ἀρκτικὰ λέξεως ἐλληνικῆς, ἢ καὶ ὅταν μόνον τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον ἢ τὸ δεύτερον καὶ τρίτον εἶναι τοιαῦτα· οἶον, κό-σμος, ἄ-στρον, ἄν-δρες, ἐ-χθρός, ἄ-σθμα.

ε) Τὰ σύνθετα συλλαβιζόμενα χωρίζονται εἰς τὰ μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων συνίστανται· οἶον, ἐξ-ῆλθον, ἐκ-λείπω.

Ἀσκήσεις. Ἡ φιλοπονία καὶ ἡ οἰκονομία μᾶς προφυλάττουσιν ἀπὸ πολλὰ κακὰ, ἡ δὲ ἀργία διδάσκει πᾶσαν κακίαν. Πρέπει λοιπὸν νὰ εἴμεθα φιλόπονοι, ἐργατικοὶ καὶ οἰκονόμοι, ἐὰν θέλωμεν νὰ ζήσωμεν εὐτυχεῖς.

στ) Ἡ συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα, ὅταν ἔχη βραχὺ φωνῆεν· μακρὰ δέ, ὅταν ἔχη μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον· π. χ. κόσμος, κῆπος, ὑπηρέτης, στέφανος, βασιλεύς, εὐτυχής, τρώγω, παίζω ἐλεύθερος.

ζ) Θέσει μακρὰ λέγεται ἡ συλλαβὴ, ὅταν ἔχη βρα-

χὺ φωνῆεν πρὸ δύο ἢ καὶ τριῶν συμφώνων, ἢ καὶ πρὸ τῶν γραμμάτων ζ, ξ, ψ· π. χ. κόραξ, ἔνδοξος, δέρμα.

Τόνοι.

α) Τόνους ἔχομεν τρεῖς: τὴν ὀξεῖαν (´), τὴν βαρεῖαν (`) καὶ τὴν περισπωμένην (~).

β) Αἱ λέξεις αἱ δεχόμεναι ὀξεῖαν εἰς τὴν λήγουσαν λέγονται ὀξύτονοι· οἶον, πολὺς, εὐθύς, λαγώς, τροχός, δειλός, καθαρός· εἰς τὴν παραλήγουσαν, παροξύτονοι· οἶον, ὕπνος, κύκνος, νεανίας, ἐλέφας, δρόσος, ἄνθος· αἱ δὲ δεχόμεναι τὴν ὀξεῖαν εἰς τὴν προπαραλήγουσαν λέγονται προπαροξύτονοι· ὥς, ἄμαξα, κᾶνιστρον, νόμισμα, κύλινδρος, αἵνιγμα, παράλιος, εὐκόλος, εὐάερος, δυσάρεστος, δημόσιος, ἔλεος.

γ) Πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη ὀξεῖαν δέχεται· π. χ. ὁ κορμὸς τοῦ κυνὸς εἶναι μακρός. Ἐντὸς τοῦ στόματος ἔχω ὀδόντας. Ὁ ὄνος εἶναι ζῶον οἰκιακόν.

δ) Ἡ προπαραλήγουσα τονιζομένη πάντοτε ὀξεῖαν δέχεται· ὥς, ὁ Γεώργιος εἶναι τίμιος καὶ ἄξιος ἄνθρωπος. Ἡ θήλεια κάμηλος κυοφορεῖ ἐπὶ ἑνδεκα μῆνας.

ε) Ὅταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἡ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται· π. χ. ἄνθρωπος, ἀνθρώπου, ἀνθρώπῳ, ἀνθρωπον· κύριος, κυρίου, κυρίῳ, κύριον.

στ) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης τονιζομένη ὀξεῖαν δέχεται· π. χ. κνήμη, μνήμη, ποιμνη, κώδων, μήτηρ, κλαίω, κλείω, κυβερνήτης, γνώμων, γνώμη, θνήσκω, θήκη, κρούω.

. ζ) Αἱ λέξεις αἱ δεχόμεναι περισπωμένην εἰς τὴν λήγουσαν λέγονται περισπώμεναι· π. χ. κακῶς ποιεῖς· αἱ δὲ λέξεις αἱ δεχόμεναι περισπωμένην εἰς τὴν παραλήγουσαν λέγονται προπερισπώμεναι· π. χ. μῆλον, κῆπος. Τὸ ἴον εἶναι ἄνθος εὐῶδες. Τὸν ὠραῖον τοῦτον κῆπον ἡγόρασεν ὁ θεὸς μου.

η) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης τονιζομένη περισπωμένην δέχεται· ὡς, ζῶν, μῆλον, δοῦλος.

θ) Πᾶσα λέξις λήγουσα εἰς ευ καὶ ου τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης περισπωμένην δέχεται· ὡς, πανταχοῦ, ποῦ, ἱερεῦ, ἱππεῦ, διανομεῦ, βασιλεῦ.

ι) Ἡ βαρεῖα τίθεται μόνον ὑπὲρ τῆς λήγουσαν· ὡς, οἱ κακοὶ τιμωροῦνται· ὁ πιστὸς φίλος εἶναι πολύτιμον κτῆμα.

Ἀσκήσεις. Ἐπὶ τοῦ πινακος ἢ ἐπὶ τοῦ χαρτοῦ δυναμεθα νὰ εἰκονισωμεν ἄνθρωπους, ζῶα, φυτὰ καὶ διαφορὰ ἄλλα πράγματα. Δυναμεθα νὰ ἱχνογραφωμεν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰθούσαν τῶν σχολῶν, ἀπασαν τὴν σχολὴν μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ, συνοικίαν καὶ πόλιν καὶ ἡπειρον ὁλοκληρον.

Πνεύματα.

α) Τὰ πνεύματα εἶναι δύο : ἡ ψυλὴ (') καὶ ἡ δασεῖα (').

β) Πᾶσα λέξις ἀρχομένη ἀπὸ φωνήεντος δέχεται ἐν πνεῦμα.

γ) Αἱ λέξεις αἱ ἀρχόμεναι ἀπὸ υ καὶ ρ δασύνονται· π.χ. Τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης εἶναι ἄλμυρόν. Ὁ ὕπνος εἶναι ἀδελφὸς τοῦ θανάτου. Τὸ ρόδον εἶναι ἄνθος τῆς ροδῆς.

Καὶ αἱ ἐξῆς λέξεις δασύνονται :

Ἄγιος, ἄγνός, ἄδης, ἄρπαξ, ἄρμα, ἁμαρτία, ἁμαξα, ἀρμονία, αἶμα, ἄπαξ, ἄπλοῦς, ἄπτω, ἄλμα, ἄβρός, ἀπαλός, Ἀλικαρνασσός, ἀδρός, ἄμιλλα, ἄλας, ἀψίς, ἄλυσις.

Ἐδρα, Ἐλένη, Ἐλλην, Ἐρμῆς, Ἐλικών, ἐν, ἐξ, ἐπτά, ἐκατόν, ἐρπετόν, ἔτοιμος, ἔβδομος, ἔπομαι, Ἐβραῖος, ἔλξις, ἐσπέρα, ἔκαστος, ἔλος, εἰρκτή, Ἐκάβη, ἔτερος, εὐρίσκω, ἔλκω, ἐορτή, ἐνεκα, ἐρμηνεύω, ἐλκῶ, Εἴλω, ἐκόν, ἐταῖρος, ἔως, ἔωλος.

Ἡγεμών, Ἡβη, ἡδονή, ἡλίκος, ἥλιος, ἡλικία, ἡμέρα, ἡμίθεος, ἡνία, ἡνίοχος, ἡπαρ, Ἡρα, Ἡρώδης, ἥρως, ἡσυχος, ἡττα, Ἡφαιστος.

Ἰδρώς, ἰδρυτής, ἰέραξ, ἱερός, ἰκέτης, ἰκανός, ἰλαρός, ἶνα, ἰλεως, ἵσταμαι, ἵππος, ἱστορία.

Ὀδός, δλκή, δλος, ὁμοῦ, ὅμοιος, ὁμαλός, ὁμιλος, ὁμηρος, ὅπλον, ὅπλή, ὅρμος, ὅρκος, ὅρασις, ὅσος, ὅστις, ὅμως, ὁρμαθός, ὀρίζω, ὅτι, ὅπως, ὅθεν.

Ὡρα, ὠραῖος, ὠριμος, ὥς, ὥστε, κ. ἄ.

δ) Οἱ τόνοι καὶ τὰ πνεύματα τίθενται ἐπὶ τοῦ δευτέρου φωνήεντος τῶν διφθόγγων· π. χ. οὗτος, αὖριον, εὐλογία, εὐτολμος, ζεῦχος.

Ἀσκήσεις. Ἰσταμενοι ἐπὶ τοποῦ υψηλοῦ, υπαιθρου καὶ ἐλευθεροῦ, παρατηροῦμεν, ὅτι περὶ ἡμᾶς ὁ οὐρανὸς σχηματίζει μέγαν κυκλόν, ὅστις καλεῖται ὀρίζων. Το μέρος τοῦ ὀρίζοντος, ὅθεν φαίνεται ὅτι ἀνατελλεῖ ὁ ἥλιος, ὀνομαζεται Ἀνατολή· το μέρος οὗ φαίνεται ὅτι δύει, λεγεται Δυσις. Βλεπόντες δὲ πρὸς ἀνατολὰς, δια μὲν τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς δεικνυομέν το μέρος ἐκείνου τοῦ ὀρίζοντος, ὅπερ καλεῖται Βορρᾶς ἢ Ἀρκτος, δια δὲ τῆς δεξιᾶς δεικνυομέν το μέρος ἐκεῖνο τοῦ ὀρίζοντος, το ὁποῖον λεγεται Μεσημβρία ἢ Νοτός.

Οὐσιαστικά.

α) Οὐσιαστικὰ καλοῦνται αἱ λέξεις, αἵτινες σημαίνουν ὑποκείμενον, ζῶν ἢ πρᾶγμα· οἷον, πατήρ, διδάσκαλος, γυνή, μήτηρ, λέων, ἀετός, ἀλώπηξ, ἵππος, βιβλίον, ἱμάτιον, Δημήτηρ, Δημήτριος κτλ.

β) Τὰ οὐσιαστικά διαιροῦνται εἰς κύρια καὶ προσηγορικά.

γ) Κύρια ὀνόματα καλοῦνται αἱ λέξεις, αἵτινες σημαίνουν ἓν τι ὀρισμένον πρόσωπον ἢ ἀντικείμενον· οἷον· Γεώργιος, Δημήτριος, Νικόλαος, Βασίλειος, Ἡρακλῆς, Φίλιππος, Κλεοπάτρα, Σοφία, Ἑλένη.

(Χῶραι). Τουρκία, Γαλλία, Θεσσαλία, Μακεδονία, Θράκη.

(Πόλεις). Ἰωάννινα, Θεσσαλονίκη, Ἀδριανούπολις, Φιλιππούπολις, Σμύρνη.

(Ὅρη). Ὀλυμπος, Πίνδος, Παγγαῖον, Αἶμος, Ῥοδόπη, Παρνασσός.

(Ποταμοί). Ἑβρος, Ἀξιός, Στρυμών, Ἀλιάκμων, Πηνειός, Κηφισός.

δ) Προσηγορικὰ (α) ὀνόματα λέγονται αἱ λέξεις, αἵτινες ἀρμόζουσιν εἰς ὁμοειδῆ ἀντικείμενα· οἷον· ἄνθρωπος, ζῶν, θρανίον, πίναξ, χάρτης, κῆπος, ἄμαξα, βιβλίον, κάθισμα, νόμισμα, σίδηρον, ἱερεύς, ἐκκλησία, παιδίον, ἀνὴρ, γυνή, υἱός, μῦθα, ἰχθύς, ποταμός, κυνηγός, χωρίον, λίθος, βάραθρον, κύκλος.

Ἐπίθετα.

α) Ἐπίθετα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὅποια σημαίνουν τὴν ποιότητα ἢ ιδιότητα τοῦ οὐσιαστικοῦ· οἷον, λευκός, ὠραῖος, δροσερός, κίτρινος, πράσινος, ῥυπαρός.

(α) Αἱ λέξεις, δι' ὧν δηλοῦνται αἱ γενικαὶ ἔννοιαι.

6) Τὸ ἐπίθετον ἔχει τρία γένη: ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον· οἷον·

Ἀρσενικόν.	Θηλυκόν.	Οὐδέτερον.
ὁ δειλός	ἡ δειλή	τὸ δειλόν.
ὁ μικρός	ἡ μικρά	τὸ μικρόν.
ὁ ἅγιος	ἡ ἁγία	τὸ ἅγιον.
ὁ ταχύς	ἡ ταχεῖα	τὸ ταχύ.
ὁ χρυσοῦς	ἡ χρυσῇ	τὸ χρυσοῦν.
ὁ σιδηροῦς	ἡ σιδηρᾶ	τὸ σιδηροῦν.

Ἀσκήσεις. Ὁ ὀδάμας εἶναι λίθος πολύτιμος. Ἡ ἄρκτος εἶναι ἄγριον θηρίον. Ἡ ἀλώπηξ εἶναι ζῷον πονηρόν. Ὁ πολὺς ὕπνος βλάπτει. Ὁ λέων εἶναι τὸ γενναιότατον καὶ μεγαλοπρεπέστατον πάντων τῶν τετραπόδων. Ἡ Σμύρνη εἶναι ἐμπορικὴ πόλις. Ὁ Ὀλυμπος εἶναι ὄρος ὑψηλόν. Ὁ αἰσχυρὸς ἄνθρωπος εἶναι μισητός. Τὸ θέρος εἶναι τερπνόν. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ λέοντος εἶναι κοῖλοι, τὸ μετωπὸν τετραγωνοειδές, αἱ ὀφρυς πυκναὶ καὶ τὰ ὠτά του μικρὰ καὶ στρογγύλα· ἡ ρίς αὐτοῦ εἶναι παχεῖα καὶ πλατεῖα, τὸ στόμα του μέγα, πολὺ ἐσχισμένον καὶ μὲ μύστακα, ἡ δὲ γλῶσσά του μεγάλη καὶ τραχεῖα.

Θέμα, κατάληξις, χαρακτήρ.

α) Τὸ ἀμετάβλητον μέρος τῆς λέξεως ὀνομάζεται

θέμα, τὸ δὲ μεταβαλλόμενον κατάληξις· οἷον καλ-ή, κακ-ή.

6) Χαρακτήρ (α) λέγεται τὸ πρὸ τῆς καταλήξεως γράμμα· π. χ. τιμ-ή· τὸ μ εἶναι χαρακτήρ, τὸ τιμ εἶναι θέμα, τὸ δὲ η κατάληξις.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΥΠΙΚΟΝ.

ΚΛΙΣΙΣ Α'.

α) Εἰς τὴν πρώτην κλίσιν κλίνονται ὀνόματα ἀρσενικά λήγοντα εἰς ας καὶ εἰς ης καὶ θηλυκὰ εἰς α καὶ εἰς η.

Κατάληξις.

	Ἑνικός ἀριθμός.		Πληθ. ἀριθμός.	
	ἀρσ.	θηλ.	ἀρσ. θηλ.	
Ὄνομ.	ας ης	α η	αι	
Γεν.	ου	ας(ης)	ης	ων
Δοτ.	α η	α(η)	η	αις
Αἰτ.	αν ην	αν ην	ας	
Κλητ.	α η(α)	α η	αι	

(α) Ἡ διάκρισις τοῦ θέματος ἀπὸ τῆς ρίζης ἐν ἄλλῳ τεύχει γίνεται.

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὀν.	ὁ	κοχλί-ας	καλλιτέχν-ης
Γεν.	τοῦ	κοχλί-ου	καλλιτέχν-ου
Δοτ.	τῷ	κοχλί-α	καλλιτέχν-η
Αἰτ.	τὸν	κοχλί-αν	καλλιτέχν-ην
Κλ.	ὦ	κοχλί-α	καλλιτέχν-η.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	οἱ	κοχλί-αι	καλλιτέχν-αι
Γεν.	τῶν	κοχλι-ῶν	καλλιτεχν-ῶν
Δοτ.	τοῖς	κοχλί-αις	καλλιτέχν-αις
Αἰτ.	τούς	κοχλί-ας	καλλιτέχν-ας
Κλ.	ὦ	κοχλί-αι.	καλλιτέχν-αι.

Ἑνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	ὁ	πολίτ-ης	κριτ-ής	οἱ	πολίτ-αι	κριτ-αί
Γεν.	τοῦ	πολίτ-ου	κριτ-οῦ	τῶν	πολιτ-ῶν	κριτ-ῶν
Δοτ.	τῷ	πολίτ-η	κριτ-ῇ	τοῖς	πολίτ-αις	κριτ-αῖς
Αἰτ.	τὸν	πολίτ-ην	κριτ-ήν	τούς	πολίτ-ας	κριτ-άς
Κλ.	ὦ	πολίτ-α.	κριτ-ά	ὦ	πολίτ-αι.	κριτ-αί.

β) Ἡ κατάληξις ας τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι μακρά· ὡς, ὁ νεανίας, τοὺς νεανίας· τῆς ἀληθείας, τὰς ἀληθείας· τοὺς στρατιώτας κτλ. (α).

γ) Τὰ εἰς ης πρωτόκλιτα ἔχουσι τὴν κλητικὴν εἰς η· ὡς, Ἀριστείδης, ὦ Ἀριστείδη.

δ) Ἐχουσι δὲ τὴν κλητικὴν εἰς α βραχὺ τὰ ἐθνικά,

(α) Ὁ διδάσκαλος δύναται νὰ διδάξῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τὸ σημεῖον τοῦ μακροῦ καὶ βραχείου χρόνου.

τὰ εἰς της προσηγορικὰ καὶ τὰ λήγοντα εἰς τρίβης, μέτρης, πώλης, ἀρχης, λάρτης, καὶ ὠνης· ὡς, Πέρσα, πολῖτα, παιδοτρίβα, γεωμέτρα, βιβλιοπῶλα, γυμνασιάρχᾳ, τελῶνα κτλ.

Σημ. Τὸ δεσπότης ἔχει κλητικὴν ὦ δέσποτα.

Ἀσκήσεις. Νεανίας, ταμίας, Αἰνείας, Πελοπίδας, Ἀριστείδης, Ἀνδρέας, μαθητής, νομοθέτης, τοξότης, διευθυντής, ιδιώτης, πατριάρχης, στρατιώτης, σχολάρχης, εὐεργέτης, πρωτοδίκης, εἰρηνοδίκης, καθηγητής, ἐπιθεωρητής, καπνοπώλης, νομάρχης, ὀπλίτης, ἐπιστάτης, ἀθλητής.

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὀν.	ἡ	θήκ-η	τροφ-ή	χώρ-α
Γεν.	τῆς	θήκ-ης	τροφ-ῆς	χώρ-ας
Δοτ.	τῇ	θήκ-η	τροφ-ῇ	χώρ-α
Αἰτ.	τὴν	θήκ-ην	τροφ-ήν	χώρ-αν
Κλ.	ὦ	θήκ-η.	τροφ-ή.	χώρ-α.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	αἱ	θήκ-αι	τροφ-αί	χωρ-αι
Γεν.	τῶν	θηκ-ῶν	τροφ-ῶν	χωρ-ῶν
Δοτ.	ταῖς	θήκ-αις	τροφ-αῖς	χώρ-αις
Αἰτ.	τάς	θήκ-ας	τροφ-άς	χώρ-ας
Κλ.	ὦ	θήκ-αι.	τροφ-αί.	χωρ-αι.

Ἑνικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν.	ἡ	θάλασσ-α	κακί-α
Γεν.	τῆς	θαλάσσ-ης	κακί-ας
Δοτ.	τῇ	θαλάσσ-η	κακί-α
Αἰτ.	τὴν	θάλασσ-αν	κακί-αν
Κλ.	ᾧ	θάλασσ-α.	κακί-α.

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν.	αἱ	θάλασσ-αι	κακί-αι
Γεν.	τῶν	θαλασσ-ῶν	κακί-ων
Δοτ.	ταῖς	θαλάσσ-αις	κακί-αις
Αἰτ.	τάς	θαλάσσ-ας	κακί-ας
Κλ.	ᾧ	θάλασσ-αι.	κακί-αι.

ε) Ὅσα θηλυκὰ πρὸ τοῦ α τῆς ὀνομαστικῆς δὲν ἔχουσι φωνῆεν ἢ ρ, σχηματίζουν τὴν γενικὴν εἰς ης καὶ τὴν δοτικὴν εἰς η· ὥς, μοῦσα, μούσης, μούση· χώρα, χώρας· σοφία, σοφίας.

στ) Ἡ γενικὴ καὶ δοτικὴ τονίζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης περισπᾶται· ὥς, τιμῆς, τιμῇ· μορφῶν, μορφαῖς κτλ.

Συναίρεσις.

ζ) Πολλάκις δύο φωνήεντα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς λέξεως, εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβὰς εὐρισκόμενα, συγχωνεύονται εἰς μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον· ὥς,

(Ἑρμέας) Ἑρμῆς. Ἡ συγχώνευσις αὕτη καλεῖται συναίρεσις.

Ἑνικὸς ἀριθμὸς.

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν.	ὁ	(Ἑρμέας) Ἑρμῆς	οἱ	(Ἑρμέαι) Ἑρμαῖ
Γεν.	τοῦ	(Ἑρμέου) Ἑρμοῦ	τῶν	(Ἑρμέων) Ἑρμῶν
Δοτ.	τῷ	(Ἑρμέα) Ἑρμῇ	τοῖς	(Ἑρμέαις) Ἑρμαῖς
Αἰτ.	τὸν	(Ἑρμέαν) Ἑρμῆν	τούς	(Ἑρμέας) Ἑρμᾶς
Κλ.	ᾧ	(Ἑρμέα) Ἑρμῇ.	ᾧ	(Ἑρμέαι) Ἑρμαῖ.

Ἑνικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν.	ἡ	(συκέα) συκῇ	(ἀργυρέα) ἀργυρᾶ
Γεν.	τῆς	(συκέας) συκῆς	(ἀργυρέας) ἀργυρᾶς
Δοτ.	τῇ	(συκέα) συκῇ	(ἀργυρέα) ἀργυρᾶ
Αἰτ.	τὴν	(συκέαν) συκῆν	(ἀργυρέαν) ἀργυρᾶν
Κλ.	ᾧ	(συκέα) συκῇ.	(ἀργυρέα) ἀργυρᾶ.

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὄν.	αἱ	(συκέαι) συκαῖ	(ἀργύρειαι) ἀργυραῖ
Γεν.	τῶν	(συκέων) συκῶν	(ἀργυρέων) ἀργυρῶν
Δοτ.	ταῖς	(συκέαις) συκαῖς	(ἀργυρέαις) ἀργυραῖς
Αἰτ.	τάς	(συκέας) συκαῖς	(ἀργυρέας) ἀργυρᾶς
Κλ.	ᾧ	(συκέαι) συκαῖ.	(ἀργύρειαι) ἀργυραῖ.

Ἀσκήσεις. Τύχη, λύπη, κόρη, σφενδόνη, μάχη, στήλη, πύλη, βλάβη, δίψα, δόξα, πρύμνα, τράπεζα, ρίζα, ἀνδρεία, βασιλεία, μαντεία, σωφροσύνη, δικαιοσύνη, εὐνοία, ὁμόνοια, γέφυρα, σκηνή, στολή, ἑορτή, φωνή, καρδία, σοφία, ἀδικία, φιλία, ἀγγελία, εὐτυ-

χία, ήμέρα, θύρα, ἔχθρα.— Ἀθηνᾶ, λεοντῆ, ἀμυγδα-
λῆ, ἄλωπεκῆ, γαλῆ, ἀπλῆ, γῆ.

*Τινὰ περὶ τορισμοῦ καὶ περὶ χρόνου
τῶν καταλήξεων.*

η) Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τονιζο-
μένη ἐπὶ τῆς ληγούσης ὀξύνεται· ὡς, ἡ χαρά, τὴν
χαράν· ἡ τιμή, τὴν τιμὴν κτλ.

θ) Ὅταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἡ παραλήγουσα
τονιζομένη ὀξεῖαν δέχεται· οἶον, καλύβη, καλύβης,
καλύβη.

ι) Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῶν πρωτοκλίτων περι-
σπᾶται, πλήν τινων θηλυκῶν ἐπιθέτων· ὡς, τῶν ναυ-
τῶν, μαθητῶν, γλωσσῶν, οἰκιῶν, ἡμερῶν· ἀλλὰ καὶ
αἱ ἅγαι, τῶν ἁγίων.

ια) Ἐκ τῶν εἰς α θηλυκῶν τῆς πρώτης κλίσεως ἔ-
χουσι τὸ α τῆς ὀνομαστικῆς βραχύ

1) Ὅσα τρέπουσιν αὐτὸ ἐν τῇ γενικῇ εἰς η· ὡς, μοῦ-
σα, μούσης· πείνα, πείνης· γλώσσα, γλώσσης κτλ.

2) Ἐκ τῶν εἰς ρα τὰ παραλήγοντα εἰς υ ἢ εἰς δί-
φθογγον· ὡς, σφαῖρα, μοῖρα, γέφυρα. Ἐξαιροῦνται τὰ
παραλήγονται εἰς αυ· ὡς, αὐρά, λαύρα, σαύρα, καὶ αἱ
λέξεις Αἶθρα, Φαίδρα κ. ἄ.

3) Πάντα τὰ προπαροξύτονα· ὡς, ποιήτριᾶ, μαθή-
τριᾶ, σώτειρᾶ κτλ.

ιβ) Ἐχουσι δὲ τὸ α μακρὸν

1) Πάντα τὰ ὀξύτονα· ὡς, σκιά, χαρά, φωλεά,
λαλιά.

2) Τὰ εἰς ια παροξύτονα· ὡς, σοφίᾶ, κακίᾶ, ζημίᾶ.

3) Τὰ εἰς ρα δισύλλαβα τὰ παραλήγοντα εἰς φω-
νῆεν, πλήν τῶν παραληγόντων εἰς υ· ὡς, χώρα, ὥρα.

Ἀσκήσεις. Ἡ γαλῆ ἔχει τρίχας μικράς. Ἡ ἀμυ-
γδαλῆ ἔχει ρίζας μεγάλας. Ἡ κλοπὴ εἶναι κακία. Ἡ
ἐπιμέλεια τῶν μαθητῶν ἐπαινεῖται. Οἱ προστάται ἔ-
χουσι πολλὰς φροντίδας. Αἱ στέγαι γίνονται ἐπὶ οἰκο-
δομημάτων, π. γ., οἰκιῶν, ἐκκλησιῶν, σταύλων, σιτα-
ποθηκῶν κλπ. καὶ χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ προφυλάτ-
τωσιν αὐτὰ ἀπὸ βροχῆς, χιόνος, χαλάζης καὶ ψύχους.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ.

α) Ἡ δευτέρα κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικά
καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς ος καὶ οὐδέτερα εἰς ον.

Καταλήξεις.

	Ἑνικός ἀριθμός.		Πληθυντικός ἀριθμός.	
	ἄρσεν. θηλ.	οὐδέτ.	ἄρσεν. θηλ.	οὐδέτ.
Ὀν.	ο,ς	ο,ν	ο,ι	α
Γεν.	ο,υ	ο,υ	ω,ν	ων
Δοτ.	ω	ω	ο,ις	ο,ις
Αἰτ.	ο,ν	ο,ν	ο,υς	α
Κλ.	ε(ος)	ο,ν	ο,ι	α

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὄν.	ὁ	ποταμ-ός	λίθ-ος	ἄγγελ-ος
Γεν.	τοῦ	ποταμ-οῦ	λίθ-ου	ἀγγέλ-ου
Δοτ.	τῷ	ποταμ-ῷ	λίθ-ω	ἀγγέλ-ω
Αἰτ.	τὸν	ποταμ-όν	λίθ-ον	ἄγγελ-ον
Κλ.	ὧ	ποταμ-έ.	λίθ-ε.	ἄγγελ-ε.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν.	οἱ	ποταμ-οί	λίθ-οι	ἄγγελ-οι
Γεν.	τῶν	ποταμ-ῶν	λίθ-ων	ἀγγέλ-ων
Δοτ.	τοῖς	ποταμ-οῖς	λίθ-οις	ἀγγέλ-οις
Αἰτ.	τούς	ποταμ-ούς	λίθ-ους	ἀγγέλ-ους
Κλ.	ὧ	ποταμ-οί.	λίθ-οι.	ἄγγελ-οι.

Ἀσκήσεις. Ὀφθαλμός, ἀριθμός, κεραυνός, ναός, ἀγρός, στρατός, οὐρανός, ἀδελφός, σωρός, τροχός, οἶκος, πόνος, κύκλος, τόπος, χρόνος, βίος, ὄημος, δάκτυλος, κίνδυνος, στέφανος, διδάσκαλος.

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὄν.	ἡ	κιβωτ-ός	νήσ-ος	κάμηλ-ος
Γεν.	τῆς	κιβωτ-οῦ	νήσ-ου	καμήλ-ου
Δοτ.	τῇ	κιβωτ-ῷ	νήσ-ω	καμήλ-ω
Αἰτ.	τὴν	κιβωτ-όν	νήσ-ον	κάμηλ-ον
Κλ.	ὧ	κιβωτ-έ.	νήσ-ε.	κάμηλ-ε.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν.	αἱ	κιβωτ-οί	νήσ-οι	κάμηλ-οι
Γεν.	τῶν	κιβωτ-ῶν	νήσ-ων	καμήλ-ων
Δοτ.	ταῖς	κιβωτ-οῖς	νήσ-οις	καμήλ-οις
Αἰτ.	τάς	κιβωτ-ούς	νήσ-ους	καμήλ-ους
Κλ.	ὧ	κιβωτ-οί.	νήσ-οι.	κάμηλ-οι.

Ἀσκήσεις. Ὀδός, δοκός, νόσος, βίβλος, παρθένος, ψῆφος, ἄμμος, ἄμπελος, χερσόνησος, διάλεκτος, ἥπειρος, ἔλαφος, κυπάρισσος κ. ἄ.

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὄν.	τὸ	πτην-όν	μῆλ-ον	πρόσωπ-ον
Γεν.	τοῦ	πτην-οῦ	μῆλ-ου	προσώπ-ου
Δοτ.	τῷ	πτην-ῷ	μῆλ-ω	προσώπ-ω
Αἰτ.	τὸ	πτην-όν	μῆλ-ον	πρόσωπ-ον
Κλ.	ὧ	πτην-όν.	μῆλ-ον.	πρόσωπ-ον.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄν.	τὰ	πτην-ά	μῆλ-α	πρόσωπ-α
Γεν.	τῶν	πτην-ῶν	μῆλ-ων	προσώπ-ων
Δοτ.	τοῖς	πτην-οῖς	μῆλ-οις	προσώπ-οις
Αἰτ.	τὰ	πτην-ά	μῆλ-α	πρόσωπ-α
Κλ.	ὧ	πτην-ά.	μῆλ-α.	πρόσωπ-α.

6) Τὸ α εἰς τὸ τέλος τῶν οὐδετέρων, ἐὰν δὲν προκύπτῃ ἐκ συναιρέσεως, εἶναι βραχύ· ὥς, δῶρα, μῆλα, δωμάτια.

Ἀσκήσεις. Πτερόν, ἑρπετόν, ποτόν, φαγητόν, σῦ-
κον, ἀγγεῖον, πλοῖον, χωρίον, παιδίον, χόρτον, τόξον,
ρόδον, σχολεῖον, δοχεῖον, μέτρον, ξύλον, ποτήριον, ἑ-
λαιον, δρέπανον, μέτωπον, ἐργαστήριον, δωμάτιον,
σπουδαστήριον, γυμναστήριον.

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὀν.	ὁ	(πλόος)	πλοῦς	(χρύσεος)	χρυσοῦς
Γεν.	τοῦ	(πλόου)	πλοῦ	(χρυσέου)	χρυσοῦ
Δοτ.	τῷ	(πλόῳ)	πλῷ	(χρυσέῳ)	χρυσῷ
Αἰτ.	τὸν	(πλόον)	πλοῦν	(χρύσειον)	χρυσοῦν
Κλ.	ὦ	(πλόε)	πλοῦ.	(χρύσειε)	χρυσοῦ.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	οἱ	(πλόοι)	πλοῖ	(χρύσειοι)	χρυσοῖ
Γεν.	τῶν	(πλόων)	πλῶν	(χρυσέων)	χρυσῶν
Δοτ.	τοῖς	(πλόοις)	πλοῖς	(χρυσέοις)	χρυσοῖς
Αἰτ.	τούς	(πλόους)	πλοῦς	(χρυσέους)	χρυσοῦς
Κλ.	ὦ	(πλόοι)	πλοῖ.	(χρύσειοι)	χρυσοῖ.

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὀν.	τὸ	(ὀστέον)	ὀστοῦν	(ἀργύρεον)	ἀργυροῦν
Γεν.	τοῦ	(ὀστέου)	ὀστοῦ	(ἀργυρέου)	ἀργυροῦ
Δοτ.	τῷ	(ὀστέῳ)	ὀστῷ	(ἀργυρέῳ)	ἀργυρῷ
Αἰτ.	τὸ	(ὀστέον)	ὀστοῦν	(ἀργύρεον)	ἀργυροῦν
Κλ.	ὦ	(ὀστέον)	ὀστοῦν.	(ἀργύρεον)	ἀργυροῦν.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	τὰ	(ὀστέα)	ὀστᾶ	(ἀργύρεα)	ἀργυρᾶ
Γεν.	τῶν	(ὀστέων)	ὀστῶν	(ἀργυρέων)	ἀργυρῶν
Δοτ.	τοῖς	(ὀστέοις)	ὀστοῖς	(ἀργυρέοις)	ἀργυροῖς
Αἰτ.	τὰ	(ὀστέα)	ὀστᾶ	(ἀργύρεα)	ἀργυρᾶ
Κλ.	ὦ	(ὀστέα)	ὀστᾶ.	(ἀργύρεα)	ἀργυρᾶ.

Ἀσκήσεις. Εὐνοῦς, εὐπλοῦς, περίπλοῦς, εὐχρoυς,
κατάπλοῦς, ἀπόπλοῦς, ροῦς, διπλοῦς, ἀπλοῦς, τρι-
πλοῦς, ἀργυροῦς, χρυσοῦν, κυανοῦν, εὐνοῦν.

Τὸ ὠρολόγιον τοῦτο εἶναι χρυσοῦν. Τὰ νομίσματα
εἶναι χρυσᾶ, ἀργυρᾶ, χαλκᾶ. Τὸ πλοῖον τοῦτο ἔπαθε
κατὰ τὸν πλοῦν. Νοῦς ὀρᾶ καὶ νοῦς ἀκούει.

ΚΛΙΣΙΣ ΤΡΙΤΗ.

α) Εἰς τὴν τρίτην κλίσιν κλίνονται πάντα τὰ περιτ-
τοςύλλαβα.

β) Τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων ὅσα ἔχουσι χαρακτη-
ρα φωνῆεν ὀνομάζονται φωνηεντόληκτα· ὅσα ἔχουσιν
ἄφωνον, ἀφωνόληκτα· καὶ ὅσα ὑγρὸν λ, μ, ν, ρ, ὑ-
γρόληκτα.

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὀν.	ὁ	μήν	ποιμήν	δαίμων	κλητῆρ
Γεν.	τοῦ	μηνός	ποιμένος	δαίμονος	κλητῆρος
Δοτ.	τῷ	μηνί	ποιμένι	δαίμονι	κλητῆρι
Αἰτ.	τὸν	μῆνα	ποιμένα	δαίμονα	κλητῆρα
Κλητ.	ὦ	μήν.	ποιμήν.	δαῖμον.	κλητῆρ.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	οἱ	μήνες	ποιμένες	δαίμονες	κλητῆρες
Γεν.	τῶν	μηνῶν	ποιμένων	δαιμόνων	κλητῆρων
Δοτ.	τοῖς	μησί(ν)	ποιμέσι(ν)	δαίμοσι(ν)	κλητῆρσι(ν)
Αἰτ.	τούς	μήνας	ποιμένας	δαίμονας	κλητῆρας
Κλ.	ὧ	μήνες.	ποιμένες.	δαίμονες.	κλητῆρες.

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὀν.	ὁ	ρήτωρ	ἡ	ρίς
Γεν.	τοῦ	ρήτορος	τῆς	ρίνός
Δοτ.	τῷ	ρήτορι	τῇ	ρίνί
Αἰτ.	τόν	ρήτορα	τὴν	ρίνα
Κλητ.	ὧ	ρήτορ.	ὧ	ρίς.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	οἱ	ρήτορες	αἱ	ρίνες
Γεν.	τῶν	ρήτόρων	τῶν	ρίνων
Δοτ.	τοῖς	ρήτορσι(ν)	ταῖς	ρίσί(ν)
Αἰτ.	τούς	ρήτορας	τάς	ρίνας
Κλ.	ὧ	ρήτορες.	ὧ	ρίνες.

γ) Αἱ καταλήξεις τῶν πλαγίων πτώσεων ι, α, ας τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι βραχεῖαι· ὥς, κλητῆρι, κλητῆρα, κλητῆρσι, κλητῆρας.

δ) Τὰ μονοσύλλαβα τριτόκλιτα ἐν μὲν τῇ γενικῇ καὶ δοτικῇ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης, εἰς δὲ τὰς ἄλλας πτώσεις ἐπὶ τῆς ρίζης· οἶον, μηνός, μηνί, μή-

να· μηνῶν, μηνί, μήνας· πλὴν τῶν: παίδων, φώτων, ὤτων, Τρώων, πάντων, πᾶσι καὶ τινων ἄλλων.

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὀν.	ὁ	πίναξ	γύψ	ὄνουξ
Γεν.	τοῦ	πίνακος	γυπός	ὄνουχος
Δοτ.	τῷ	πίνακι	γυπί	ὄνουχι
Αἰτ.	τόν	πίνακα	γῦπα	ὄνουχα
Κλητ.	ὧ	πίναξ.	γύψ.	ὄνουξ.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	οἱ	πίνακες	γῦπες	ὄνουχες
Γεν.	τῶν	πινάκων	γυπῶν	ὄνούχων
Δοτ.	τοῖς	πίναξι(ν)	γυψί(ν)	ὄνουξι(ν)
Αἰτ.	τούς	πίνακας	γῦπας	ὄνουχας
Κλητ.	ὧ	πίνακες.	γῦπες.	ὄνουχες.

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὀν.	ἡ	φλέψ	φλόξ	αἷξ
Γεν.	τῆς	φλεβός	φλογός	αιγός
Δοτ.	τῇ	φλεβί	φλογί	αιγί
Αἰτ.	τὴν	φλέβα	φλόγα	αἷγα
Κλητ.	ὧ	φλέψ.	φλόξ.	αἷξ.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	αἱ	φλέβες	φλόγες	αἷγες
Γεν.	τῶν	φλεβῶν	φλογῶν	αιγῶν
Δοτ.	ταῖς	φλεψί(ν)	φλοξί(ν)	αιξι(ν)
Αἰτ.	τάς	φλέβας	φλόγας	αἷγας
Κλητ.	ὧ	φλέβες.	φλόγες.	αἷγες.

Ἀσκήσεις. Χήν, σπλήν, σωλήν, κηφήν, αὐχήν, λιμήν, αὐτοκράτωρ, ἀπάτωρ, προμήτωρ, διδάκτωρ, πράκτωρ, κρατήρ, ἀήρ, αἰθήρ, λουτήρ, μείραξ, κόραξ, σάρξ, κῆρυξ, θώραξ, μῆρμυξ, βήξ, ὄρτυξ, ἄρπαξ, Αἰθίοψ, ἄραψ, σκώληψ, ἀλώπηξ, κλίμαξ, λαΐλαψ, κώνωψ, στρόφιγξ, μᾶστιξ, τέττιξ, γλαύξ.

ε) Τὰ ἄφωνα διαριοῦνται εἰς

λαρυγγόφωνα	κ, γ, χ
χειλεόφωνα	π, β, φ,
ὀδοντόφωνα	τ, δ, θ.

στ) Ὄταν λαρυγγόφωνον συμπέσῃ πρὸ τοῦ σ, ἐνοῦται μετ' αὐτοῦ εἰς ξ· ὥς, πίνακ-σι=πίναξι.

ζ) Ὄταν χειλεόφωνον συμπέσῃ πρὸ τοῦ σ, ἐνοῦται μετ' αὐτοῦ εἰς ψ· ὥς, γυπ-σί=γυψί.

Ἑνικὸς ἀριθμὸς.

Ὀν.	ἡ	σανίς	λαμπάς	ἐσθής
Γεν.	τῆς	σανίδος	λαμπάδος	ἐσθήτος
Δοτ.	τῇ	σανίδι	λαμπάδι	ἐσθήτι
Αἰτ.	τὴν	σανίδα	λαμπάδα	ἐσθήτα
Κλ.	ὦ	σανίς.	λαμπάς.	ἐσθής.

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὀν.	αἱ	σανίδες	λαμπάδες	ἐσθῆτες
Γεν.	τῶν	σανίδων	λαμπάδων	ἐσθήτων
Δοτ.	ταῖς	σανίσι(ν)	λαμπάσι(ν)	ἐσθήσι(ν)
Αἰτ.	τάς	σανίδας	λαμπάδας	ἐσθήτας
Κλ.	ὦ	σανίδες.	λαμπάδες.	ἐσθῆτες.

Ἑνικὸς ἀριθμὸς.

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὀν.	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματα
Γεν.	τοῦ	σώματος	τῶν	σωμάτων
Δοτ.	τῷ	σώματι	τοῖς	σώμασι(ν)
Αἰτ.	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματα
Κλ.	ὦ	σῶμα.	ὦ	σώματα.

η) Ὄταν ὀδοντόφωνον συμπέσῃ πρὸ τοῦ σ, ἀποβάλλεται· οἶον, σανίδ-σι=σανίσι.

Ἑνικὸς ἀριθμὸς.

Ὀν.	ὁ	γέρων	γίγας	ὀδούς
Γεν.	τοῦ	γέροντος	γίγαντος	ὀδόντος
Δοτ.	τῷ	γέροντι	γίγαντι	ὀδόντι
Αἰτ.	τὸν	γέροντα	γίγαντα	ὀδόντα
Κλ.	ὦ	γέρον.	γίγαν.	ὀδούς.

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὀν.	οἱ	γέροντες	γίγαντες	ὀδόντες
Γεν.	τῶν	γερόντων	γιγάντων	ὀδόντων
Δοτ.	τοῖς	γέρουσι(ν)	γίγασι(ν)	ὀδοῦσι(ν)
Αἰτ.	τούς	γέροντας	γίγαντας	ὀδόντας
Κλ.	ὦ	γέροντες.	γίγαντες.	ὀδόντες.

θ) Τὸ γτ πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται, τὸ δὲ πρὸ αὐτῶν φωνῆεν ἐκτείνεται: τὸ ε εἰς ει, τὸ ο εἰς ου, καὶ τὸ α, ι, υ βραχὺ εἰς α, ι, υ μακρόν· οἶον, λέοντι=λέουσι.

ι) Τὸ γ πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται· οἶον, ἀγῶν-σι=ἀγῶσι, χελιδόν-σι=χελιδόσι, ἀκτῖν-σι=ἀκτῖσι.

ια) Ἡ δοτική πληθυντική τῶν τριτοκλίτων προσλαμβάνει τὸ εὐφωνικὸν *ν*, ὅταν ἀκολουθῇ λέξις ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένη· οἷον, ἐν τοῖς ἀγῶσι. *Ν* οἱ νικηταὶ βραβεύονται.

Ἀσκήσεις. Κώδων, λέων, σωτήρ, φυγὰς, χλαμύς, ἐλέφας, ἀνδριάς, πτέρυξ, τάπης, βραδύτης, φροντίς, κορωνίς, πρᾶγμα, χῶμα, τμήμα, δῶμα, πλέγμα, μίγμα, αἰών, ἀλεκτρυών, πορτοκαλεών, χιτών, χειμῶν, ἐλαιών, δρυμῶν, σταγών, πυρήν, σειρήν, λειχὴν, νεότης, ὠραιότης, λαμπρότης, καθαριότης, θερράπων, μέλι, τέκτων, κηλὶς, γέλως, ἰδρώς, ὀλκὰς, πυραμίς, μονάς.

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὀν.	ὁ	ἀληθής	τὸ	ἀληθές
Γεν.	τοῦ	(ἀληθέος)οῦς	τοῦ	(ἀληθέος)οῦς
Δοτ.	τῷ	(ἀληθεί)ει	τῷ	(ἀληθεί)ει
Αἰτ.	τόν	(ἀληθέα)ῃ	τὸ	ἀληθές
Κλ.	ὦ	ἀληθές.	ὦ	ἀληθές.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	οἱ	(ἀληθέες)εῖς	τὰ	(ἀληθέα)ῃ
Γεν.	τῶν	(ἀληθέων)ῶν	τῶν	(ἀληθέων)ῶν
Δοτ.	τοῖς	ἀληθέσι(ν)	τοῖς	ἀληθέσι(ν)
Αἰτ.	τούς	(ἀληθέας)εῖς	τὰ	(ἀληθέα)ῃ
Κλ.	ὦ	(ἀληθέες)εῖς.	ὦ	(ἀληθέα)ῃ.

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὀν.	τὸ	γένος	τεῖχος
Γεν.	τοῦ	(γένεος)ους	(τείχεος)ους
Δοτ.	τῷ	(γένει)ει	(τείχει)ει
Αἰτ.	τὸ	γένος	τεῖχος
Κλ.	ὦ	γένος.	τεῖχος.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	τὰ	(γένεα)ῃ	(τείχεα)ῃ
Γεν.	τῶν	(γενέων)ῶν	(τειχέων)ῶν
Δοτ.	τοῖς	γένεσι(ν)	τείχεσι(ν)
Αἰτ.	τὰ	(γένεα)ῃ	(τείχεα)ῃ
Κλ.	ὦ	(γένεα)ῃ.	(τείχεα)ῃ.

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὀν.	ὁ	μάντις	ἰχθύς	πῆχυς
Γεν.	τοῦ	μάντεως	ἰχθύος	πήχεως
Δοτ.	τῷ	(μάντει)ει	ἰχθύι	(πήχει)ει
Αἰτ.	τόν	μάντιν	ἰχθύν	πῆχυν
Κλ.	ὦ	μάντι.	ἰχθύ.	πῆχυ.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	οἱ	(μάντεες)εῖς	ἰχθύες	(πήχες)εῖς
Γεν.	τῶν	μάντεων	ἰχθύων	πήχεων
Δοτ.	τοῖς	μάντεσι(ν)	ἰχθύσι(ν)	πήχεσι(ν)
Αἰτ.	τούς	(μάντεας)εῖς	(ἰχθύας)ους	(πήχεας)εῖς
Κλ.	ὦ	(μάντεες)εῖς.	ἰχθύες.	(πήχες)εῖς.

Ἑρικός ἀριθμός.

Ὀν.	ὁ	γλυκύς	τὸ	γλυκύ	ἄστν
Γεν.	τοῦ	γλυκέος	τοῦ	γλυκέος	ἄστεος
Δοτ.	τῷ	(γλυκεί)εῖ	τῷ	(γλυκεί)εῖ	(ἄστεϊ)ει
Αἰτ.	τὸν	γλυκύν	τὸ	γλυκύ	ἄστν
Κλ.	ὦ	γλυκύ.	ὦ	γλυκύ.	ἄστν.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	οἱ	γλυκεῖς	τὰ	γλυκέα	(ἄστεα)η
Γεν.	τῶν	γλυκέων	τῶν	γλυκέων	ἄστεων
Δοτ.	τοῖς	γλυκέσι(ν)	τοῖς	γλυκέσι(ν)	ἄστεσι(ν)
Αἰτ.	τούς	γλυκεῖς	τὰ	γλυκέα	(ἄστεα)η
Κλ.	ὦ	γλυκεῖς.	ὦ	γλυκέα.	(ἄστεα)η.

Ἀσκήσεις. Ἀμαθής, εὐπειθής, ἐπιμελής, εὐγενής, εὐλαβής· εὐγενές, ἀμελές, ψευδές, ἀπρεπές, εὐπειθές, δρεπανοειδές, ὠοειδές· μέρος, ἔτος, βάρος, βάθος, ὕψος, πλάτος, πάχος, δάσος, βέλος, κλέος, θέρος, ἄνθος, ξίφος, πλῆθος, χεῖλος, ζευγος, στῆθος, πέλεκυς, δρυς, ἰσχύς, ὀφρύς, στάχυς, ποίησις, σίνηπι, πέπερι, κιννάβαρι.

Συγγοπτόμενα.

α) Ὀνόματά τινα εἰς ἡρ συγκόπτουσιν ἔν τισι τῶν πτώσεων τὸ ε.

Ἑρικός ἀριθμός.

Ὀν.	ὁ	άνήρ	πατήρ
Γεν.	τοῦ	άνδρὸς (άνέρος)	πατρὸς (πατέρος)
Δοτ.	τῷ	άνδρῖ (άνέρι)	πατρὶ (πατέρι)
Αἰτ.	τὸν	άνδρα (άνέρα)	πατέρα
Κλ.	ὦ	άνερ.	πάτερ.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	οἱ	άνδρες (άνέρες)	πατέρες
Γεν.	τῶν	άνδρῶν (άνέρων)	πατέρων
Δοτ.	τοῖς	άνδράσι(ν)	πατράσι(ν)
Αἰτ.	τούς	άνδρας (άνερας)	πατέρας
Κλ.	ὦ	άνδρες (άνέρες).	πατέρες.

Ἑρικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	ἡ	μήτηρ	αἱ	μητέρες
Γεν.	τῆς	μητρὸς (μητέρος)	τῶν	μητέρων
Δοτ.	τῇ	μητρὶ (μητέρι)	ταῖς	μητράσι(ν)
Αἰτ.	τὴν	μητέρα	τάς	μητέρας
Κλ.	ὦ	μητερ.	ὦ	μητέρες.

β) Τὸ ἀνήρ μετὰ τὴν συγκοπὴν λαμβάνει δ πρὸς εὐφωνίαν.

γ) Τὸ α τὸ πρὸ τῆς καταλήξεως σι εἰς τὰ ὀνόματα ταῦτα εἶναι βραχύ.

Ἀσκήσεις. Γαστήρ, θυγάτηρ, ἀστήρ, Δημήτηρ.

Τὰ οὐσιαστικά τίθενται εἰς τὸν λόγον ὡς ὑποκείμενα καὶ ἀντικείμενα, συντάσσονται δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετὰ γενικῆς.

Ἀσκήσεις. Τέκνα πατρός· ἀγαλμα Φειδίου· εἰκὼν Ζεύξιδος· ποιμὴν προβάτων· ναυπηγὸς πλοίου· ἀρχηγὸς στρατοῦ· ἀγέλη βοῶν· αἶθουσα παραδόσεως· μαθητὴς δευτέρας τάξεως· σωτὴρ ἀνθρώπων· μάχαιρα μαγείρου· βιβλίον μαθητοῦ.

Ἐπίθετα.

α) Τὰ ἐπίθετα διαιροῦνται εἰς τρικατάληκτα· οἶον, ὁ καλός, ἡ καλή, τὸ καλόν· δικατάληκτα· οἶον, ὁ ἐπιμελής, ἡ ἐπιμελής, τὸ ἐπιμελές· ὁ εὐδαίμων, ἡ εὐδαίμων, τὸ εὐδαιμον· καὶ εἰς μονοκατάληκτα· οἶον, ὁ μακρόχειρ, ἡ μακρόχειρ· ὁ ἄπαις, ἡ ἄπαις.

β) Ἐκ τῶν εἰς ος τρικαταλήκτων ἐπιθέτων ὅσα πρὸ τῆς καταλήξεως ἔχουσι φωνῆν ἢ ρ σχηματίζουσι τὸ θηλυκὸν εἰς α· οἶον, ἅγιος, ἀγία· καθαρός, καθαρὰ· πλήν τινων· ὡς, ὄγδοος, ὄγδοη· ἀπλός, ἀπλόη.

γ) Ἡ κατάληξις α τῶν θηλυκῶν ἐπιθέτων εἶναι βραχεῖα, ὅταν τὸ ἀρσενικὸν εἶναι τριτόκλιτον· ὡς, ταχύς, ταχεῖα· μέλας, μέλαινα.

δ) Ἐκ τῶν εἰς α θηλυκῶν ἐπιθέτων ὅσα ἔχουσι τὸ ἀρσενικὸν δευτερόκλιτον τονίζονται ἐν τῇ γενικῇ πλη-

θυντικῇ ὁπου καὶ τὸ ἀρσενικόν· οἶον, αἱ ἄξιαί, τῶν ἀξίων· αἱ ἅγιοι, τῶν ἁγίων· αἱ ἀγαθαί, τῶν ἀγαθῶν.

Τρικατάληκτα ἐπίθετα.

ὁ ἀγαθός	ἡ ἀγαθή	τὸ ἀγαθόν.
ὁ ἄξιος	ἡ ἀξία	τὸ ἄξιον.
ὁ χρυσοῦς	ἡ χρυσή	τὸ χρυσοῦν.
ὁ σιδηροῦς	ἡ σιδηρᾶ	τὸ σιδηροῦν.
ὁ ταχύς	ἡ ταχεῖα	τὸ ταχύ.

Ἀσκήσεις. Τίμιος, ἅγιος, πιστός, δειλός, καλός, λαμπρός, πικρός, μικρός, ἐργατικός, γλυκύς, τραχύς, βραχύς, ὀξύς, δασύς, βαθύς, δίκαιος, χαλκοῦς, ξύλινος, σιδηροῦς, χρηστός, ἀργυροῦς, πράσινος, κίτρινος, πεζός, ψυχρός, τάλας, ξένος, μόνος, ὠχρός, πονηρός, δρομαῖος, ἡδύς, εὐρύς, πλατύς, ταπεινός, ἱκανός, σεμνός, σοφός, θερμός, τυφλός, χωλός, δεξιός.

Δικατάληκτα.

ὁ καὶ ἡ φρόνιμος	τὸ φρόνιμον.
ὁ καὶ ἡ ἐπιμελής	τὸ ἐπιμελές.
ὁ καὶ ἡ ἀσθενής	τὸ ἀσθενές.
ὁ καὶ ἡ εὐδαίμων	τὸ εὐδαιμον.
ὁ καὶ ἡ σώφρων	τὸ σῶφρον.
ὁ καὶ ἡ πολύπους	τὸ πολύπουν.

Μοιροκατάληκτα.

ὁ καὶ ἡ ἄπαις. ὁ καὶ ἡ ἐνῆλιξ.
ὁ καὶ ἡ φυγὰς. ὁ καὶ ἡ ἄρπαξ.
ὁ καὶ ἡ ἀλαζών. ὁ καὶ ἡ μύωψ.

Ἀσκήσεις. Ἀμελής, ἀπαθής, χρηστοθήης, εὐσεβής, εὐπαθής, εὐμαθής, ἄδικος, εὐελπὶς, ἄχαρις, ἄδακρυς, φιλόπολις, εὖνους, εὐρους, περίφημος, ἥσυχος, ταχύπους, ἐπίμονος, πάτριος, φιλότιμος, διάφορος, πέννης, εὐλογος, ὁμηλὶς, ῥίψασπις, μάκαρ, νῆστις, πλάνης, φύλαξ.

Παραθετικά.

α) Οἱ βαθμοὶ τῶν ἐπιθέτων εἶναι τρεῖς: θετικός, συγκριτικός καὶ ὑπερθετικός. Τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ λέγονται παραθετικά.

β) Καταλήξεις τῶν παραθετικῶν τοῦ μὲν συγκριτικοῦ εἶναι *τερος, τερα, τερον*: τοῦ δὲ ὑπερθετικοῦ *τατος, τατη, τατον*. Αὗται προστίθενται κυρίως εἰς τὸ θέμα τῶν θετικῶν ἐπιθέτων.

γ) Τὸ πρὸ τῶν παραθετικῶν καταλήξεων ο τῶν εἰς ος ἐπιθέτων φυλάττεται, ὅταν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι μακρὰ ἢ θέσει μακρά, εἰ δὲ μὴ, τρέπεται εἰς ω: οῖον, μωρός, μωρότερος, μωρότατος: ἐνδοξος, ἐνδοξότερος, ἐνδοξότατος: σοφός, σοφότερος, σοφότατος.

δ) Τὰ εἰς ων λήγοντα ἐπίθετα πρὸς σχηματισμὸν τῶν παραθετικῶν προσλαμβάνουσι μεταξὺ τῆς ῥίζης καὶ τῶν παραθετικῶν καταλήξεων τὴν συλλαβὴν εσ: ὡς, εὐδαίμων, εὐδαιμονέστερος, εὐδαιμονέστατος: σῶφρων, σωφρονέστερος, σωφρονέστατος.

ε) Τὰ εἰς εος-ους λήγοντα ἐπίθετα μετὰ τὴν πρόσληψιν τῶν παραθετικῶν καταλήξεων συναιροῦσι τὸ εο εἰς ω: οῖον, πορφυροῦς, (πορφυρεότερος) πορφυρώτερος, (πορφυρεότατος) πορφυρώτατος.

Θετικόν.	Συγκριτικόν.	ὑπερθετικόν.
δεινός	δεινότερος	δεινότατος.
ἐνδοξος	ἐνδοξότερος	ἐνδοξότατος.
ξηρός	ξηρότερος	ξηρότατος.
ἐπιμελής	ἐπιμελέστερος	ἐπιμελέστατος.
ὀξύς	ὀξύτερος	ὀξύτατος.
χαρίεις	χαριέστερος	χαριέστατος.
σῶφρων	σωφρονέστερος	σωφρονέστατος.
εὐδαίμων	εὐδαιμονέστερος	εὐδαιμονέστατος.
ἀπλοῦς	ἀπλούστερος	ἀπλούστατος.
μέλας	μελάντερος	μελάντατος.
πορφυροῦς	πορφυρώτερος	πορφυρώτατος.

Ἀσκήσεις. Ἐλαφρός, πρόθυμος, εὐμορφος, εὐκίνητος, ὑψηλός, λευκός, δίκαιος, ψυχρός, ὠχρός, δειλός, συνετός, φιλόδοξος, ἱκανός, ἅγιος, ἄξιος, πτω-

χός, εὐπειθής, ἀληθής, εὐτυχής, ἀτυχής, εὐμενής, δυσμενής, πανοῦργος, θρεπτικός, στερεός, ὁμαλός, παχυλός, ἀνιαρός, δροσερός, ὑγιής, γλυκύς, δριμύς, εὐθύς, τραχύς, ὠφέλιμος, λεπτός, ἐγκρατής, ἄφρων, ἄπιστος, εὐπιστος, καθαρός.

Θετικόν.	Συγκριτικόν.	Ὑπερθετικόν.
καλός	καλλίτερος	κάλλιστος καὶ ἄριστος.
κακός	χείρων (χειρότερος)	κάκιστος καὶ χείριστος.
μέγας	μεγαλείτερος	μέγιστος.
ὀλίγος	ὀλιγώτερος	ὀλίγιστος.
πολύς	πλειότερος καὶ περυσσότερος	πλεϊστός.
ταχύς	ταχύτερος	ταχύτατος καὶ τάχιστος.
φίλος	φίλτερος	φίλτατος.

α) Τὰ ἐπίθετα τίθενται εἰς τὸν λόγον κυρίως ὡς κατηγορούμενα· οἷον, ὁ Νικόλαος εἶναι εὐτυχής· τὸ δάσος εἶναι τερπνόν· ὁ ἵππος εἶναι γενναῖος· ὁ αἰετὸς εἶναι ἰσχυρός.

β) Συντάσσονται δὲ τὰ ἐπίθετα μετὰ γενικῆς, δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς· οἷον·

Ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων. Φίλος τινί. Οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν πολέμιοι τοῖς Πέρσαις. Ὁ μῦς εἶναι πολέμιος τῇ γαλῇ. Ὁ Πάρις ἦν ὠραῖος τὴν ὄψιν. Οἱ Αἰθίοπες εἶναι λευκοὶ τοὺς ὀδόντας. Ὁ Θεὸς εἶναι εὖνους τοῖς ἀνθρώποις.

Ὁ χρυσὸς εἶναι βαρύτερος τοῦ σιδήρου. Ὁ λέων εἶναι τὸ γενναιότατον πάντων τῶν ζώων. Ἡ μάχαιρα αὕτη εἶναι ὀξυτέρα ἐκείνης. Ὁ ἵππος τοῦ Νικολάου εἶναι ταχύτερος τοῦ ἵππου τοῦ Γεωργίου. Ἡ μέθη εἶναι ἀνάρμοστος τοῖς ἀνθρώποις. Τὰ τέκνα πρέπει νὰ ὦσιν εὐπειθῇ τοῖς γονεῦσιν. Ὁ Ἑφαιστος ἦτο χωλὸς τὸν πόδα. Ὁ λαγὼς εἶναι ταχύς τοὺς πόδας. Ἡ κάμηλος εἶναι ὑψηλὴ τὸ ἀνάστημα. Ὁ Ἀλκιβιάδης ἦτο ὠραῖος τὴν μορφήν. Ὁ γέρων εἶναι λευκὸς τὸν πώγωνα. Ὁ Ἀναστάσιος εἶναι ξανθὸς τὴν κόμην.

Ἀριθμητικά.

α) Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα διαιροῦνται

1) Εἰς ἀπόλυτα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἀπλῶς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀντικειμένων· ὡς, ἓν, δύο, τρία κτλ.

β) Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν τὰ μέχρι τοῦ πέντε κλίνονται ὡς ἐξῆς·

	Ἀρσενικόν.	Θηλυκόν.	Οὐδέτερον.
Ὀν.	εἷς	μία	ἓν
Γεν.	ένός	μιᾶς	ένός
Δοτ.	ένί	μιᾷ	ένί
Αἰτ.	ένα.	μίαν.	έν.
Ἀρσ. θη.λ.	Οὐδ.	Ἀρσ. θη.λ.	Οὐδ.
Ὀν.	τρεῖς	τρία	τέσσαρες
Γεν.	τριῶν	τριῶν	τεσσάρων
Δοτ.	τρισί(ν)	τρισί(ν)	τέσσαρσι(ν)
Αἰτ.	τρεῖς.	τρία.	τέσσαρας.

γ) Τὰ ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατὸν εἶναι ἄκλι-
τα, τὰ δὲ λοιπὰ κλίνονται ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ
ὡς τριγενῇ καὶ τρικατάληκτα ἐπίθετα.

2) Εἰς τακτικά, τὰ ὅποια σημαίνουσι τὸν βαθμὸν ἢ
τὴν τάξιν τῶν ἀντικειμένων· οἷον, πρῶτος, δεύτερος,
τρίτος κτλ.

3) Εἰς χρονικά, τὰ ὅποια φανερόνουσι τάξιν ἡμέ-
ρας, καθ' ἣν γίνεται τι· οἷον, δευτεραῖος, τριταῖος, τε-
ταρταῖος κτλ.

4) Εἰς πολλαπλασιαστικά, τὰ ὅποια σημαίνουσι
ποσάκις ἀντικείμενόν τι περιέχει ἄλλο· οἷον, ἀπλοῦς,
διπλοῦς, τριπλοῦς, τετραπλοῦς κτλ.

Ἀσκήσεις. 3, 4, 6, 7, 8, 9, 15, 25, 28, 30,
40, 50, 60, 65, 89, 90, 100, 500, 1000, 1003,
1009.

δ) Τὰ ἀριθμητικὰ τίθενται εἰς τὸν λόγον ὡς καὶ τὰ
λοιπὰ ἐπίθετα· ὡς, ὁ εἷς ἐξ ὑμῶν εἶναι ἄτακτος. Πέν-
τε δακτύλους ἔχει ἢ χεῖρ. Τέσσαρα δωμάτια ἔχει ἢ
οἰκία μας.

ε) Ἐπὶ προσθέσει ἀριθμῶν ἢ τίθεται πρῶτον ὁ με-
γαλείτερος καὶ ἔπεται ὁ μικρότερος, οἷον, δέκα πέντε,
τριακόντα δύο, τεσσαράκοντα ἑπτὰ κτλ. ἢ προτάσσε-
ται ὁ μικρότερος καὶ συνδέεται μετὰ τοῦ μεγαλειτέρου
διὰ τοῦ συνδέσμου καί· ὡς, πέντε καὶ ἐξήκοντα.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ.

1) Προσωπικαί.

α) Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμῖαι χρησιμεύουσιν ἐν τῷ
λόγῳ πρὸς δῆλωσιν τοῦ προσώπου.

Ἑνικὸς ἀριθμός.		Πληθυντικὸς ἀριθμός.	
ἀ. πρόσ.	β'. πρόσ.	ἀ. πρόσ.	β'. πρόσ.
Ὀν.	ἐγώ	σύ	ἡμεῖς
Γεν.	ἐμοῦ (μου)	σοῦ	ὑμῶν
Δοτ.	ἐμοί (μοι)	σοί	ὑμῖν
Αἰτ.	ἐμέ (με).	σέ.	ὑμᾶς.

Ἀσκήσεις. — εἶμαι μαθητής. Ἡ οἰκία — εἶναι

εὐάερος· — εἴσθε ἀνάξιοι ἐπαίνων, διότι δὲν μελετᾶτε τὰ μαθήματά —.

2) Κτητικαί.

α) Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι ἐμός, σός, ἡμέτερος, ὑμέτερος, φανερόνουςι τὸ πρόσωπον, εἰς ὃ ἀναφέρεται ἡ κτῆσις πράγματός τινος, κλίνονται δὲ ὡς τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα ἐπίθετα.

β) Ἡ τοιαύτη κτῆσις τοῦ προσώπου ἢ πράγματος ἐκφέρεται καὶ διὰ γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν· ὡς, ὁ ἐμός πατήρ = ὁ πατήρ μου· ὁ σός πατήρ = ὁ πατήρ σου· ὁ ἡμέτερος κύριος = ὁ κύριος ἡμῶν· ὁ ὑμέτερος θεῖος = ὁ θεῖος ὑμῶν.

Ἀσκήσεις. Οἱ φίλοι μου· οἱ ἀδελφοί μου· οἱ παῖδές μου· ἡ οἰκία ἡμῶν· τὸ δωμάτιον ὑμῶν· ὁ ἡμέτερος πατήρ· ὁ σός δοῦλος· οἱ ὑμέτεροι κύνες· τὸ σὸν ὄνομα· τὸ θέλημά σου.

3) Δεικτικαί.

α) Αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι εἶναι αἱ ἐξῆς: οὗτος, αὕτη, τοῦτο· ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο· καὶ ὅδε, ἥδε, τόδε.

Ἑνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν. οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
Γεν. τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
Δοτ. τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
Αἰτ. τοῦτον.	ταύτην	τοῦτο.	τούτους	ταύτας	ταῦτα.

β) Ἡ ἀντωνυμία οὗτος ἀναφέρεται συνήθως εἰς τὰ προηγούμενα ἢ εἰς τὰ πλησίον· ὡς, οὗτος εἶναι ὁ ἄνθρωπος, περὶ τοῦ ὁποίου μοι ὠμίλεις· ταῦτα (τὰ ἄλλοτε λεχθέντα) καὶ νῦν ἐπαναλαμβάνεις.

γ) Ἡ ἀντωνυμία ἐκεῖνος κλίνεται ὡς τριγενές καὶ τρικατάληκτον ἐπίθετον καὶ σημαίνει δεῖξιν ἀντικειμένου ἀπομεμαχρυσμένου· τίθεται δὲ καὶ ἐπὶ πράγματος πρὸ πολλοῦ ἐγνωσμένου· ὡς, ἐκείνη ἡ ἐποχή· τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.

Ἑνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν. ὅδε	ἥδε	τόδε	οἷδε	αἷδε	τάδε
Γεν. τοῦδε	τῆςδε	τοῦδε	τῶνδε	τῶνδε	τῶνδε
Δοτ. τῷδε	τῇδε	τῷδε	τοῖςδε	ταῖςδε	τοῖςδε
Αἰτ. τόνδε	τήνδε	τόδε.	τούςδε	τάςδε.	τάδε.

δ) Τὴν ἀντωνυμίαν ὅδε μεταχειριζόμεθα, ὅταν θέλωμεν νὰ δείξωμέν τι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν κείμενον ἢ ὡς τοιοῦτον· ὡς, ὅδε ὁ ἀνὴρ ἡμάρτησε.

ε) Ἀναφέρεται δὲ ἡ ἀντωνυμία ὅδε εἰς τὰ ἐπόμενα· ὡς, τάδε λέγει Κύριος.

Ἀσκήσεις. Αἱ μέλισσαι ἔχουσι κέντρον, δι' οὗ κεντῶσι τοὺς ἐνοχλοῦντας —. Τὸ κέντημα — ἐπιφέρει πόνους ὀριμεῖς. — οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀμελεῖς, πρέπει νὰ τιμωρῶνται. — τὸ ζῶον εἶναι ἡμερον, ἐν ᾧ — εἶναι ἄγριον. — ἡ οἰκία εἶναι ὕψηλή, ἐν ᾧ — εἶναι χα-

μηλή. Ὁ λίθος — εἶναι βαρύτερος —. Ἡ διαγωγή τῶν μαθητῶν — εἶναι ἀρίστη. Τὸ ὕδωρ — εἶναι δροσερόν. — τὰ παιδιά εἶναι ἄτακτα. Τὸ ἔδαφος — εἶναι ὁμαλόν.

4) Ἑρωτηματικά.

α) Ἑρωτηματικά ἀντωνυμίας λέγονται αἱ λέξεις διὰ τῶν ὁποίων ἐρωτῶμεν. Εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς: τίς (ἄρσ. καὶ θηλ.) τί (οὐδ.) ποῖος, πόσος, πότερος καὶ ἄλλαι.

Ἑνικός ἀριθμός.		Πληθυντικός ἀριθμός.	
ἄρσ. καὶ θηλ.	οὐδέτ.	ἄρσ. καὶ θηλ.	οὐδ.
Ὅν. τίς	τί	τίνες	τίνα
Γεν. τίνος	τίνος	τίνων	τίνων
Δοτ. τίνι	τίνι	τίσι(ν)	τίσι(ν)
Αἰτ. τίνα.	τί.	τίνας.	τίνα.

5) Ἀόριστος.

α) Διὰ τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας τίς σημαίνομεν ἀντικείμενόν τι χωρὶς νὰ προσδιορίσωμεν αὐτό.

β) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς τονίζεται πάντοτε ἐπὶ τῆς ληγούσης.

Ἑνικός ἀριθμός.		Πληθυντικός ἀριθμός.	
ἄρσ. καὶ θηλ.	οὐδέτ.	ἄρσ. καὶ θηλ.	οὐδ.
Ὅν. τίς	τί	τινές	τινά
Γεν. τινός	τινός	τινῶν	τινῶν
Δοτ. τινὶ	τινὶ	τισί(ν)	τισί(ν)
Αἰτ. τινά.	τί.	τινάς.	τινά.

Ἀσκήσεις. Τίς τῶν δύο εἶναι μεγαλειότερος; τίς ἐπιμελέστερος; εἰς τίνα ἀνήκει ἡ γραφὶς αὕτη; πόσοι κατοικοῦσιν ἐντὸς τῆς οἰκίας ταύτης; ποῖον εἶναι τὸ παιδίον τοῦτο; ἄνθρωποι τινες εἶναι κακοί. Ὁ κῆπος οὗτος τίνι ἀνήκει καὶ ὑπὸ τίνος καλλιεργεῖται; μαθηταί τινες.

Ἑγκλισις τόνου.

α) Πολλάκις ὁ τόνος λέξεων τινων μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως ὡς ὁξεῖα ἢ ἀποβάλλεται. Τὸ τοιοῦτον καλεῖται Ἑγκλισις τόνου.

β) Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίας μοῦ, μοί, μέ, σοῦ, σοί, σέ, (μᾶς, σᾶς), ἅπασαι αἱ πτώσεις τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας καὶ τὰ μόρια ποῦ, πῶς, ποτέ, τέ, ποθὲν κ. ἄ. ἐγκλίνουσι τὸν τόνον των κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας:

γ) Ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι ὀξύτονος ἢ περισπωμένη, τὸ ἐγκλιτικὸν ἀποβάλλει τὸν τόνον αὐτοῦ· οἶον, δός μοι· ὁ πατήρ μου· τοῦ ἱατροῦ μου· μαθηταί τινες· ὁ υἱός μου.

δ) Ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις προπαροξύνηται, ἢ προπερισπᾶται, ἢ εἶναι ἄτονος, τότε τὸ ἐγκλιτικὸν μεταβιβάζει τὸν τόνον του ὡς ὁξεῖαν εἰς τὴν λήγουσαν ἐκείνης· ὡς, ἄνθρωπός τις· κῆπός μου· πρᾶγμά μου· εἰς τίνα.

ε) Ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος, τὸ

μὲν μονοσύλλαβον ἐγκλιτικὸν ἀποβάλλει τὸν τόνον του, τὸ δὲ δισύλλαβον τὸν φυλάττει· οἷον, φίλοι τινές· λέξις τις.

στ) Ἐὰν συμπέσωσι πολλὰ ἐγκλιτικὰ κατὰ σειράν, ἕκαστον ἐγκλίνει τὸν τόνον εἰς τὴν λήγουσαν τοῦ προηγούμενου ὡς ὀξεῖαν· οἷον, ἐὰν ποτέ τι εὐρης, δός μοί το.

Ἀσκήσεις. Ἀνθρωποὶ τινες ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν μου. Δὲν ἔφερες σήμερον τὰ βιβλία σου. Ὁ κῆπός μας ἔχει πολλὰ ἄνθη. Δὲν μοι ἔδωκας τὸ τετράδιόν μου. Φέρε μοι τὸ ἐπανωφόριόν μου. Εἰπέ μοι, ἦλθεν ἄρά γε ὁ διδάσκαλός μας; Ἐξῆλθον μετὰ τινων φίλων εἰς τὸν περίπατον. Ῥόδα τινὰ ἐμαράνθησαν. Παιδιά τινὰ εἰσιν ἀμελῆ.

6) Ἀναφορικάι.

α) Ἀναφορικάι ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, διὰ τῶν ὁποίων ἀνακαλοῦμεν εἰς τὸν νοῦν μας πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, περὶ οὗ ἐγένετο λόγος· εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς: ὅς, ἥ, ὅ· ὅστις, ἥτις, ὅτι· ὅσπερ, ἥπερ, ὅπερ· ὅποιος, ὁποία, ὁποῖον.

Ἑνικὸς ἀριθμὸς.

	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.
Ὀν.	ὅς	ἥ	ὅ	ὅστις	ἥτις	ὅτι
Γεν.	οὗ	ῆς	οὗ	οὗτινος	ῆστινος	οὗτινος
Δοτ.	ὧ	ῆ	ὧ	ὧτινι	ῆτινι	ὧτινι
Αἰτ.	ὅν.	ῆν.	ὅ.	ὅντινα.	ῆντινα.	ὅτι.

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.
Ὀν.	οἳ	αἱ	ἅ	οἳτινες	αἵτινες	ἅτινα
Γεν.	ῶν	ῶν	ῶν	ῶντινων	ῶντινων	ῶντινων
Δοτ.	οἷς	αἷς	οἷς	οἷςτισι(ν)	αἷςτισι(ν)	οἷςτισι(ν)
Αἰτ.	οὓς.	ἄς.	ἅ.	οὓςτινας.	ἄςτινας.	ἅτινα.

6) Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία συμφωνεῖ μὲ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται, κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν· ὡς, ἀπόφευγε πᾶσαν πρᾶξιν, ἥτις ἐπιφέρει τιμωρίαν.

Ἀσκήσεις. Ὁ μαθητής, — δὲν ἐπιμελεῖται, δὲν προκόπτει. Ἡ ῥάβδος, — ἔχασα, ἦτο κομφοτέρα ταύτης. Πᾶν δένδρον, — δὲν φέρει καρπὸν, κόπτεται. Οἱ γονεῖς, — ἔχουσι τέκνα καλὰ, εἶναι εὐτυχεῖς. Θὰ τιμωρήσω αὐστηρῶς τὸν μαθητὴν ἐκεῖνον, — θὰ ἀπουσιάσῃ. Τὸ ὀπωρικόν, — δὲν εἶναι ὥριμον, βλάπτει. — δὲν σοι χρειάζεται, μὴ ἀγόραζε. Ὁ πατήρ, — τὰ τέκνα εἶναι καλὰ, εἶναι εὐδαίμων. Περιόριζε τὰ πάθη, — βλάπτουσι.

7) Ἐπιμεριστικάι.

Ἐπιμεριστικάι ἀντωνυμίαι εἶναι αἱ ἐξῆς τέσσαρες: ἕτερος, ἑκάτερος, ἕκαστος καὶ ἄλλος, καὶ κλίνονται ὡς τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα ἐπίθετα.

8) Αὐτοπαθεῖς.

Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι εἶναι αἱ ἐξῆς·

Ἑνικὸς ἀριθμὸς.

Γεν.	ἐμαυτοῦ	σεαυτοῦ	ἐαυτοῦ
Δοτ.	ἐμαυτῷ	σεαυτῷ	ἐαυτῷ
Λιτ.	ἐμαυτόν.	σεαυτόν.	ἐαυτόν.

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Γεν.	ἡμῶν αὐτῶν	ὕμῶν αὐτῶν	ἐαυτῶν
Δοτ.	ἡμῖν αὐτοῖς	ὕμῖν αὐτοῖς	ἐαυτοῖς
Λιτ.	ἡμᾶς αὐτούς.	ὕμᾶς αὐτούς.	ἐαυτούς (α).

Αἱ ἀντωνυμῖαι τίθενται εἰς τὸν λόγον ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ἐπίθετα.

Περὶ προτάσεως.

α) Ἡ ἀπλὴ πρότασις συνίσταται ἐκ τριῶν μερῶν : τοῦ ὑποκειμένου, τοῦ συνδετικοῦ καὶ τοῦ κατηγορουμένου· οἷον,

Ἡ σελήνη εἶναι ὠραία.

Ὁ ἄργυρος εἶναι λευκός.

Ἡ γῆ εἶναι σφαιρική.

Τὰ σῦκα γίνονται ὄριμα.

(α) Ἡ ἐπαναληπτική, ὡς λίαν γνωστή, παραλείπεται.

β) Πολλάκις τὸ συνδετικὸν εἶναι ἠνωμένον μετὰ τοῦ κατηγορουμένου· οἷον· Ὁ Γεώργιος εὐτυχεῖ. Οἱ λόφοι πρασινίζουσιν. Ἡμεῖς ἀγρυπνοῦμεν. Τὰ σῦκα ὠριμάζουσιν. Ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἡ πρότασις καλεῖται ἀνεπτυγμένη, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ συνεπτυγμένη.

γ) Ἐκ τῶν μερῶν τῆς προτάσεως δύνανται νὰ παραλειφθῶσιν ἐν τῇ δύο.

1) Τὸ συνδετικὸν παραλείπεται, ὅσάκις ἐννοεῖται εὐκόλως· ὡς, ἐγὼ κακός; Τὸ οἰκοδόμημα τοῦ σχολείου ἡμῶν εἶναι ὑψηλόν, αἱ παραδόσεις μεγάλαι, οἱ τοῖχοι λευκοτάτοι. Κακὰ τὰ ψεύματα.

2) Τὸ ὑποκείμενον ῥήματος πρώτου ἢ δευτέρου προσώπου δὲν παραλείπεται, ὅταν ὑπάρχῃ ἀντιδιαστολή· ὡς, ἐλλοιὲ νὰ μ' ἀκούσῃς· ἐρχόμεθα ἀμέσως· ἐγὼ μὲν μελετῶ, σὺ δὲ παίζεις· σὺ μ' ἐκτύπησας.

3) Τὸ ὑποκείμενον ῥήματος τρίτου προσώπου παραλείπεται, ὅταν ἐννοῇται εὐκόλως ἢ παραλαμβάνηται ἐκ τῶν ἀνωτέρω κατ' ἀναλογίαν· ὡς, βρέχει, λέγουσιν, ἐκῆρυξεν, ἐσάλπιγξεν.

4) Τὸ κατηγορούμενον παραλείπεται, ὅταν παραλαμβάνηται ἐκ τῶν προηγουμένων· ὡς, ἐκεῖνος εἶναι χωλός, ἐνῷ σὺ δὲν εἶσαι.

δ) Τὸ κατηγορούμενον πρέπει νὰ συμφωνῇ μὲ τὸ ὑποκείμενον κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν, μὲ τὸ ῥή-

μα δὲ κατ' ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον· οἶον, ὁ Δημήτριος εἶναι ἐπιμελής· οἱ στρατιῶται εἶναι γενναῖοι· ὁ χρυσὸς εἶναι λαμπρός· οἱ μαθηταὶ μελετῶσι.

ε) Ἐνίοτε ὁμοῦς τὸ κατηγορούμενον δὲν συμφωνεῖ μὲ τὸ ὑποκείμενον· οἶον, ἡ μηλέα εἶναι δένδρον· ὁ σίδηρος εἶναι μέταλλον· ὁ Ὀλυμπος εἶναι ὄρος. Τὰ Κύθηρα εἶναι νῆσος· ἡ ἀδικία εἶναι κακόν.

στ) Τὰ ὀνόματα, εἰς τὰ ὅποια μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου, λέγονται ἀντικείμενα· οἶον, ῥίπτω τὸν λίθον· γράφω ἐπιστολήν· διδάσκω τοὺς παῖδας γράμματα· ὁ Γεώργιος ἐπιμελεῖται τῶν μαθημάτων· ὁ υἱὸς ὑπακούει τοῖς γονεῦσι.

ζ) Τὰ ἀντικείμενα τίθενται συνήθως κατ' αἰτιατικὴν, πολλάκις ὁμοῦς καὶ κατὰ γενικὴν καὶ δοτικὴν· οἶον· ὁ Κολόμβος ἀνεκάλυψε τὴν Ἀμερικὴν· οἱ ἀδελφοὶ μετέχουσι τῆς πατρικῆς περιουσίας· ὁ μαθητὴς ὑπακούει τῷ διδασκάλῳ.

η) Πολλάκις τὸ ὑποκείμενον, τὸ κατηγορούμενον, τὸ ῥῆμα καὶ τὸ ἀντικείμενον προσδιορίζονται ὑπὸ ἄλλων λέξεων, αἵτινες ὀνομάζονται προσδιορισμοί· ὡς, τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ἱερὸν βιβλίον· ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι πρᾶξις εὐγενής· ἀγαπῶ πολὺ τὰς σταφυλάς· ἡγόρασα μῆλα γλυκέα.

Ἀσκήσεις. Τὸ ῥόδον εἶναι — ἄνθος. Ὁ — μαθη-

τῆς τιμωρεῖται. Σοὶ ἔδωκα — δραχμάς. Ἡ κλοπὴ εἶναι — πρᾶξις. Ὁ — ποιμὴν ἀγρυπνεῖ κτλ.

—οx—xo—

PHMATA.

α) Ῥήματα (α) λέγονται αἱ λέξεις, διὰ τῶν ὁποίων σημαίνουμεν τὰς διαθέσεις τῶν ὑποκειμένων καὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν αὗται γίνονται· ὡς, ἐγὼ λέγω, γράφω, τρώγω, ἀναγινώσκω· σὺ τρώγεις, διασκεδάζεις, μελετᾷς· ὁ Δημήτριος κοιμᾶται, ὁμιλεῖ, βαδίζει, τρέχει· σὺ ἐμελέτησας τὸ μάθημά σου· ὁ Γεώργιος θὰ ἐξέλθῃ εἰς περίπατον.

β) Τὸ ῥῆμα, ὅταν σημαίνῃ ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, λέγεται ἐνεργητικόν· ὡς ὁ κτίστης κτίζει οἰκίας· ὁ ὑλοτόμος κόπτει δένδρα· ὁ διδάσκαλος τιμωρεῖ τὸν ἀμελεῖ μαθητὴν· ὁ ῥάπτης ῥάπτει ἐνδύματα· ὁ γεωργὸς θερίζει τὸν σῖτον.

γ) Ὄταν σημαίνῃ ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει, λέγεται παθητικόν· ὡς ὁ μαθητὴς διδάσκεται γράμματα· ὁ ἄτακτος παῖς τιμωρεῖται· τὰ καλὰ παιδία ἀγαπῶνται ὑπὸ τῶν γονέων των.

(x) Ὁ διδάσκαλος διὰ πολλῶν παραδειγμάτων ἀναπτύσσει εἰς τοὺς μαθητὰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος καὶ τῆς διαθέσεως αὐτοῦ. Ἐν τῷ ἐγχειριδίῳ πᾶσα ἀνάπτυξις διὰ πολλῶν λέξεων ἀποβαίνει ἐπιβλαβής.

δ) Ὅταν σημαίνει, ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ, οὔτε πάσχει, ἀλλ' ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς τινὰ κατάστασιν, λέγεται οὐδέτερον· ὡς, ἡμεῖς σωφρονοῦμεν· ὁ Ἀριστείδης εὐτυχεῖ· τὰ δένδρα ἀνθοῦσι· ζῶμεν εὐτυχεῖς.

ε) Ὅταν σημαίνει, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, ἡ δὲ ἐνέργεια μεταβαίνει εἰς αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον, λέγεται μέσον· ὡς, λούομαι = λούω ἐμὲ αὐτόν· κτενίζομαι, ἐνδύομαι, καλυπτόμεθα.

Χρόνοι τοῦ ῥήματος.

στ) Ὁ Ἑρεστώς σημαίνει, ὅτι ἡ διάθεσις ὑπάρχει εἰς τὸν παρόντα χρόνον· ὡς, παίζω, λέγω, γράφω.

ζ) Ὁ Παρατατικὸς σημαίνει, ὅτι ἡ διάθεσις διαρκεῖ εἰς τὸν παρελθόντα χρόνον· ὡς, ἔπαιζον, ἔγραφον, ἔλεγον, ἔτρωγον.

η) Ὁ Μέλλων σημαίνει διάθεσιν μέλλουσαν διαρκεῖν ἢ συντελικήν· ὡς, θὰ γράψω, θὰ παίζω, θὰ τρώγω.

θ) Ὁ Ἀόριστος σημαίνει διάθεσιν συντελικήν παρελθοῦσαν· ὡς, ἔγραψα, ἔπαιξα.

ι) Ὁ Παρακείμενος σημαίνει διάθεσιν τετελεσμένην, τῆς ὁποίας τὸ ἀποτέλεσμα διαρκεῖ· ὡς, ἔχω παίζειν, ἔχω γράφει, ἔχω φάγει.

ια) Ὁ Ὑπερσυντελικὸς σημαίνει διάθεσιν τετελε-

σμένην εἰς τὸν παρελθόντα χρόνον πρὸ ἄλλης γενομένης· ὡς, εἶχον γράφει, ὅτε ἦλθες σύ.

ΡΗΜΑ ΒΑΡΥΤΟΝΟΝ.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

Ἑρεστώς. Τρίβ-ω, τρίβ-εις, τρίβ-ει· τρίβ-ομεν, τρίβ-ετε, τρίβ-ουσι(ν).

Παρατατικός. ἔτρίβ-ον, ἔτρίβ-εις, ἔτρίβ-ει· ἔτρίβ-ομεν, ἔτρίβ-ετε, ἔτρίβ-ον.

Ἀόριστος. ἔτριψ-α, ἔτριψ-ας, ἔτριψ-ει· ἐτριψ-αμεν, ἐτριψ-ατε, ἔτριψ-αν.

Μέλλων. Θὰ τρίψ-ω, θὰ τρίψ-ης, θὰ τρίψ-ῃ· θὰ τρίψ-ωμεν, θὰ τρίψ-ῃτε, θὰ τρίψ-ωσι(ν).

Παρακείμεν. (α) ἔχω τρίψει, ἔχεις τρίψει, ἔχει τρίψει· ἔχομεν τρίψει, ἔχετε τρίψει, ἔχουσι τρίψει.

Ὑπερσυντ. εἶχον τρίψει, εἶχες τρίψει, εἶχε τρίψει· εἶχομεν τρίψει, εἶχετε τρίψει, εἶχον τρίψει.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἑρεστώς. τρίβ-ω, τρίβ-ης, τρίβ-ῃ· τρίβ-ωμεν, τρίβ-ῃτε, τρίβ-ωσι(ν).

(α) Τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου μόνον ἡ ὀριστικὴ καὶ ἡ προστακτικὴ εἶναι ἐν χρήσει ἐν τῇ λαλουμένῃ· ἐν τῷ ἐπομένῳ τεύχει, ἐνθα παραλαμβάνονται ἐκ τῆς ἀρχαίας οἱ ἐλλείποντες ἐν τῇ ὀμιλουμένῃ τύποι, γίνεται λόγος περὶ ἄλλων τῶν ἐγκλίσεων αὐτοῦ.

Ἀόριστος. τρίψ-ω, τρίψ-ης, τρίψ-η· τρίψ-ωμεν, τρίψ-ητε, τρίψ-ωσι(ν).

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἐνεστώς. τρέβ-ε, ἄς τρέβ-η· τρέβ-ετε, ἄς τρέβ-ωσι(ν).
Ἀόριστος. τρέψ-ον, ἄς τρέψ-η· τρέψ-ατε, ἄς τρέψ-ωσι(ν).
Παρακείμε. ἔχε, ἄς ἔχη τετριμμένον· ἔχετε, ἄς ἔχωσι τετριμμένον.

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΣ.

Ἐνεστώς. τρέβ-ειν. Ἀόριστος. τρέψ-αι.

ΜΕΤΟΧΗ.

Ἐνεστώς. ὁ τρέβων, ἡ τρέβουσα, τὸ τρέβον.
Ἀόριστος. ὁ τρέψας, ἡ τρέψασα, τὸ τρέψαν.

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

Ἐνεστώς. Τρέβ-ομαι, τρέβ-εσαι, τρέβ-εται· τρέβ-όμεθα, τρέβ-εσθε, τρέβ-ονται.

Παρατατικός. ἐτρέβ-ομην, ἐτρέβ-εσο, ἐτρέβ-ετο· ἐτρέβ-όμεθα, ἐτρέβ-εσθε, ἐτρέβ-οντο.

Ἀόριστος. ἐτρέψ-θην, ἐτρέψ-θης, ἐτρέψ-θη· ἐτρέψ-θημεν, ἐτρέψ-θητε, ἐτρέψ-θησαν.

Μέλλων. θά τριψ-θῶ, θά τριψ-θῇς, θά τριψ-θῇ· θά τριψ-θῶμεν, θά τριψ-θῇτε, θά τριψ-θῶσι(ν).

Παρακείμε. ἔχω, ἔχεις, ἔχει τριψθῇ· ἔχομεν, ἔχετε, ἔχουσι τριψθῇ.

καὶ εἶμαι, εἶσαι, εἶναι τετριμμένος· ἔμεθα, εἴσθε, εἶναι τετριμμένοι.

Ὑπερσυντ. εἶχον, εἶχες, εἶχε τριψθῇ· εἶχομεν, εἶχετε, εἶχον τριψθῇ.

καὶ ἦμην, ἦσο, ἦτο τετριμμένος· ἦμεθα, ἦσθε, ἦσαν τετριμμένοι.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἐνεστώς. τρέβ-ωμαι, τρέβ-ησαι, τρέβ-ηται· τρέβ-ώμεθα, τρέβ-ησθε, τρέβ-ωνται.

Ἀόριστος. τριψ-θῶ, τριψ-θῇς, τριψ-θῇ· τριψ-θῶμεν, τριψ-θῇτε, τριψ-θῶσι(ν).

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἐνεστώς. τρέβ-ου, ἄς τρέβ-ηται· τρέβ-εσθε, ἄς τρέβ-ωνται.

Ἀόριστος. τρέψ-θητι, ἄς τριψ-θῇ· τρέψ-θητε, ἄς τριψ-θῶσι(ν).

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΣ.

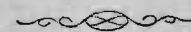
Ἐνεστώς. τρέβ-εσθαι. Ἀόριστος. τριψ-θῆναι.

ΜΕΤΟΧΗ.

Ἐνεστώς. ὁ τριβόμενος, ἡ τριβομένη, τὸ τριβόμενον.

Ἀόριστος. ὁ τριψθείς, ἡ τριψθεῖσα, τὸ τριψθέν.

Παρακείμε. ὁ τετριμμένος, ἡ τετριμμένη, τὸ τετριμμένον.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

<i>Ἐρεστώς.</i>	Ἀγγέλλω, ἀγγέλλεις, ἀγγέλλει· ἀγγέλλομεν, ἀγγέλλετε, ἀγγέλλουσι(ν).
<i>Παρατατικός.</i>	ἤγγελλον, ἤγγελλες, ἤγγελλε· ἤγγέλλομεν, ἤγγελλετε, ἤγγελλον.
<i>Ἀόριστος.</i>	ἤγγειλα, ἤγγειλας, ἤγγειλε· ἤγγείλαμεν, ἤγγείλατε, ἤγγειλαν.
<i>Μέλλων.</i>	θὰ ἀγγείλω, θὰ ἀγγείλῃς, θὰ ἀγγείλῃ· θὰ ἀγγείλωμεν, θὰ ἀγγείλητε, θὰ ἀγγείλωσι(ν)
<i>Παρακείμε.</i>	ἔχω, ἔχεις, ἔχει ἀγγείλει· ἔχομεν, ἔχετε, ἔχουσι(ν) ἀγγείλει.
<i>Ὑπερσυντ.</i>	εἶχον, εἶχες, εἶχε(ν) ἀγγείλει· εἵχομεν, εἵχετε, εἶχον ἀγγείλει.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

<i>Ἐρεστώς.</i>	ἀγγέλλω, ἀγγέλλῃς, ἀγγέλλῃ· ἀγγέλλωμεν, ἀγγέλλητε, ἀγγέλλωσι(ν).
<i>Ἀόριστοι.</i>	ἀγγείλω, ἀγγείλῃς, ἀγγείλῃ· ἀγγείλωμεν, ἀγγείλητε, ἀγγείλωσι(ν).

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.

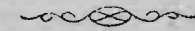
<i>Ἐρεστώς.</i>	ἀγγέλλε, ἄς ἀγγέλλῃ· ἀγγέλλετε, ἄς ἀγγέλλωσι(ν).
<i>Ἀόριστος.</i>	ἀγγείλον, ἄς ἀγγείλῃ· ἀγγείλατε, ἄς ἀγγείλωσι(ν).
<i>Παρακείμε.</i>	ἔχε, ἄς ἔχῃ ἠγγελμένον· ἔχετε, ἄς ἔχωσι(ν) ἠγγελμένον.

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΣ.

<i>Ἐρεστώς.</i>	ἀγγέλλειν.	<i>Ἀόριστος.</i>	ἀγγεῖλαι.
-----------------	------------	------------------	-----------

ΜΕΤΟΧΗ.

<i>Ἐρεστώς.</i>	ὁ ἀγγέλλων, ἡ ἀγγέλλουσα, τὸ ἀγγέλλον.
<i>Ἀόριστος.</i>	ὁ ἀγγείλας, ἡ ἀγγείλασα, τὸ ἀγγεῖλαν.

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

<i>Ἐρεστώς.</i>	Ἀγγέλλομαι, ἀγγέλλεσαι, ἀγγέλλεται· ἀγγελλόμεθα, ἀγγέλλεσθε, ἀγγέλλονται.
<i>Παρατατικός.</i>	ἠγγελλόμην, ἠγγέλλεσο, ἠγγέλλετο· ἠγγελλόμεθα, ἠγγέλλεσθε, ἠγγέλλοντο.
<i>Ἀόριστος.</i>	ἠγγέλθην, ἠγγέλθῃς, ἠγγέλθῃ· ἠγγέλθημεν, ἠγγέλθητε, ἠγγέλθησαν.
<i>Μέλλων.</i>	θὰ ἀγγελῶ, θὰ ἀγγελῇς, θὰ ἀγγελῇ· θὰ ἀγγελῶμεν, θὰ ἀγγελῇτε, θὰ ἀγγελῶσι(ν).
<i>Παρακείμε.</i>	ἔχω, ἔχεις, ἔχει ἀγγελθῇ· ἔχομεν, ἔχετε, ἔχουσι(ν) ἀγγελθῇ.
<i>Ὑπερσυντ.</i>	εἶχον, εἶχες, εἶχε(ν) ἀγγελθῇ· εἵχομεν, εἵχετε, εἶχον ἀγγελθῇ.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

<i>Ἐρεστώς.</i>	ἀγγέλλωμαι, ἀγγέλλῃσαι, ἀγγέλλῃται· ἀγγελλώμεθα, ἀγγελλήσθε, ἀγγέλλωνται.
-----------------	---

Ἀόριστος. ἀγγελθῶ, ἀγγελθῆς, ἀγγελθῇ· ἀγγελθῶμεν,
ἀγγελθῆτε, ἀγγελθῶσι(ν).

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἑνεστώς. ἀγγέλλου, ἄς ἀγγέλληται· ἀγγέλλεσθε, ἄς
ἀγγέλλωνται.

Ἀόριστος. ἀγγέλθητι, ἄς ἀγγελθῇ· ἀγγέλθητε, ἄς ἀγ-
γελθῶσιν(ν).

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΣ.

Ἑνεστώς. ἀγγέλλεσθαι. Ἀόριστος. ἀγγελθῆναι.

ΜΕΤΟΧΗ.

Ἑνεστώς. ὁ ἀγγελλόμενος, ἡ ἀγγελλομένη, τὸ ἀγγελ-
λούμενον.

Ἀόριστος. ὁ ἀγγελθείς, ἡ ἀγγελθεῖσα, τὸ ἀγγελθέν.

Παρακείμε. ὁ ἡγγελμένος, ἡ ἡγγελμένη, τὸ ἡγγελμένον.

Ἀσκήσεις. Λύω, λύομαι, πείθω, πείθομαι, δικά-
ζω, δικάζομαι, βασιλεύω, σχίζω, κύπτω, κρύπτω,
δανείζω, δανείζομαι, ἀκούω, ὀνομάζω, ὀνομάζομαι,
κτίζω, κτίζομαι, δεσμεύω κτλ.

Αὐξήσεις.

α) Ὅσα ῥήματα ἄρχονται ἀπὸ συμφώνου, λαμβά-
νουν ἐν τῇ ὀριστικῇ ἐγκλίσει τοῦ παρατατικοῦ καὶ
ἀορίστου ε, ὅπερ λέγεται αὐξήσεις συλλαβικῇ· οἷον,

ἐδίδασκον, ἐδιδασκόμεν, ἐδίδαξα, ἐδιδάχθην.

ἐκτιζον, ἐκτιζόμεν, ἐκτίσα, ἐκτίσθην.

ἐσχιζον, ἐσχιζόμεν, ἐσχισα, ἐσχίσθην.

β) Ὅσα δὲ ῥήματα ἄρχονται ἀπὸ φωνήεντος βρα-
χέος, τρέπουν αὐτὸ εἰς μακρόν· ἡ τροπὴ αὕτη λέγε-
ται αὐξήσεις χρονικῇ· οἷον,

ἀκούω, ἤκουον, ἤκουσα.

ἐλπίζω, ἤλπιζον, ἤλπισα.

ὀνομάζω, ὠνόμαζον, ὠνόμασα.

ικετεύω, ικέτευον, ικέτευσα.

ὕβριζω, ὕβριζον, ὕβρισα.

γ) Τὰ ἐκ προθέσεων σύνθετα ῥήματα λαμβάνουσι
τὴν αὐξήσιν μεταξὺ τῆς προθέσεως καὶ τοῦ ῥήματος·
οἷον, συντρέχω, συνέτρεχον· εἰσπλέω· εἰσέπλεον.

δ) Τὸ τελικὸν φωνῆεν τῆς προθέσεως ἐκθλίβεται
πρὸ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως, πλὴν τῆς πρὸ καὶ τῆς
περί· οἷον, διαβάλλω, διέβαλλον· περιγράφω, περιέ-
γραφον· προβάλλω, προέβαλλον.

ΣΥΖΥΓΙΑΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΩΝ.

Α'.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

Ἑνεστώς. (Ἀγαπά-ω) ὦ, (ἀγαπά-εις) ἄς, (ἀγαπά-ει) ἄ·
(ἀγαπά-ομεν) ὦμεν, (ἀγαπά-ετε) ἄτε, (ἀ-
γαπά-ουσι) ὦσι(ν).

- Παρατατικός.* (ἡγάπα-ον) ων, (ἡγάπα-ες) ας, (ἡγάπαε-) α·
(ἡγαπά-ομεν) ὤμεν, (ἡγαπά-ετε) ἄτε, (ἡ-
γάπα-ον) ων.
- Ἀόριστος.* ἡγάπη-σα, ἡγάπη-σας, ἡγάπησε· ἡγαπή-
σαμεν, ἡγαπή-σατε, ἡγάπη-σαν.
- Μέλλω.* θά ἀγαπή-σω, θά ἀγαπή-σης, θά ἀγαπή-ση·
θά ἀγαπή-σωμεν, θά ἀγαπή-σητε, θά ἀ-
γαπή-σωσι(ν).
- Παρακείμε.* ἔχω, ἔχεις, ἔχει ἀγαπήσει· ἔχομεν, ἔχετε, ἔ-
χουσι(ν) ἀγαπήσει.
- Υπερσυντ.* εἶχον, εἶχες, εἶχε(ν) ἀγαπήσει· εἶχομεν, εἶ-
χετε, εἶχον ἀγαπήσει.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

- Ἑρεστώ.* (ἀγαπά-ω) ὦ, (ἀγαπά-ης) ᾗς, (ἀγαπά-η) ᾗ.
(ἀγαπά-ωμεν) ὤμεν, (ἀγαπά-ητε) ἄτε,
(ἀγαπά-ωσι) ὤσι(ν).
- Ἀόριστος.* ἀγαπή-σω, ἀγαπή-σης, ἀγαπή-ση· ἀγαπή-
σωμεν, ἀγαπή-σητε, ἀγαπή-σωσι(ν).

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.

- Ἑρεστώ.* (ἀγάπα-ε) α, ᾗς (ἀγαπά-η) ᾗ· (ἀγαπά-ετε)
ἄτε, ᾗς (ἀγαπά-ωσι) ὤσιν(ν).
- Ἀόριστος.* ἀγάπη-σον, ᾗς ἀγαπή-ση· ἀγαπή-σατε, ᾗς
ἀγαπή-σωσι(ν).

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΣ.

- Ἑρεστώ.* (ἀγαπά-ειν) ἀγαπᾷν.
- Ἀόριστος.* ἀγαπή-σαι.

ΜΕΤΟΧΗ.

- Ἑρεστώ.* ὁ (ἀγαπά-ων) ὢν, ἡ (ἀγαπάου-σα) ὄσα, τὸ
(ἀγαπά-ον) ὢν.
- Ἀόριστος.* ὁ ἀγαπή-σας, ἡ ἀγαπή-σασα, τὸ ἀγαπή-
σαν.

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

- Ἑρεστώ.* (Ἀγαπά-ομαι) ὦμαι, (ἀγαπά-εσαι) ᾗσαι, (ἀ-
γαπά-εται) ᾗται· (ἀγαπα-όμεθα) ὠμεθα,
(ἀγαπά-εσθε) ᾗσθε, (ἀγαπά-ονται) ὢνται.
- Παρατατικός.* (ἡγαπα-όμεην) ὠμην, (ἡγαπά-εσο) ᾗσο, (ἡ-
γαπά-ετο) ᾗτο· (ἡγαπα-όμεθα) ὠμεθα, (ἡ-
γαπά-εσθε) ᾗσθε, (ἡγαπά-οντο) ὢντο.
- Ἀόριστος.* ἡγαπή-θη, ἡγαπή-θης, ἡγαπή-θη· ἡγαπή-
θημεν, ἡγαπή-θητε, ἡγαπή-θησαν.
- Μέλλω.* θέλω, θέλεις, θέλει ἀγαπηθῆ· θέλομεν, θέλε-
τε, θέλουσ(·) ἀγαπηθῆ.
- καὶ θά ἀγαπη-θῶ, θά ἀγαπη-θῇς, θά ἀγαπη-θῇ·
θά ἀγαπη-θῶμεν, θά ἀγαπη-θῇτε, θά ἀ-
γαπη-θῶσι(ν).
- Παρακείμε.* ἔχω, ἔχεις, ἔχει ἀγαπηθῆ· ἔχομεν, ἔχετε, ἔ-
χουσι(ν) ἀγαπηθῆ.
- καὶ εἶμαι, εἶσαι, εἶναι ἡγαπημένος· εἶμεθα, εἶ-
σθε, εἶναι ἡγαπημένοι.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

- Ἑρεστώς.* (ἀγαπά-ωμαι) ὦμαι, (ἀγαπά-ησαι) ἄσαι, (ἀγαπά-ηται) ἄται· (ἀγαπα-ώμεθα) ὠμεθα, (ἀγαπά-ησθε) ἄσθε, (ἀγαπά-ωνται) ὦνται.
- Ἀόριστος.* ἀγαπη-θῶ, ἀγαπη-θῆς, ἀγαπη-θῇ· ἀγαπη-θῶμεν, ἀγαπη-θῆτε, ἀγαπη-θῶσι(ν).

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.

- Ἑρεστώς.* (ἀγαπά-ου) ὦ, ἄς (ἀγαπά-ηται) ἄται· (ἀγαπά-εσθε) ἄσθε, (ἀγαπά-ωνται) ὦνται.
- Ἀόριστος.* ἀγαπή-θητι, ἄς ἀγαπη-θῇ· ἀγαπή-θητε, ἄς ἀγαπη-θῶσι(ν).

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΣ.

- Ἑρεστώς.* (ἀγαπά-εσθαι) ἄσθαι.
- Ἀόριστος.* ἀγαπη-θῆναι.

ΜΕΤΟΧΗ.

- Ἑρεστώς.* ὁ (ἀγαπα-όμενος) ὠμενος, ἡ (ἀγαπα-ομένη) ὠμένη, τὸ (ἀγαπα-όμενον) ὠμενον.
- Ἀόριστος.* ὁ ἀγαπη-θείς, ἡ ἀγαπη-θεῖσα, τὸ ἀγαπη-θέν.
- Παρακείμε.* ὁ ἡγαπη-μένος, ἡ ἡγαπη-μένη, τὸ ἡγαπη-μένον.

Β'.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

- Ἑρεστώς.* (Φιλέ-ω) ὦ, (φιλέ-εις) εἷς, (φιλέ-ει) εἷ· (φιλέ-ομεν) οὖμεν, (φιλέ-ετε) εἴτε, (φιλέ-ουσι) οὔσι(ν).
- Παρατατικός.* (ἐφίλε-ον) ουν, (ἐφίλε-ες) εις, (ἐφίλε-ε) ει· (ἐφιλέ-ομεν) οὖμεν, (ἐφιλέ-ετε) εἴτε, (ἐφιλέ-ον) ουν.
- Ἀόριστος.* ἐφίλη-σα, ἐφίλη-σας, ἐφίλη-σε· ἐφιλή-σαμεν, ἐφιλή-σατε, ἐφίλη-σαν.
- Μέλλων.* θά φιλή-σω, θά φιλή-σης, θά φιλή-ση· θά φιλή-σωμεν, θά φιλή-σητε, θά φιλή-σωσι(ν).
- Παρακείμε.* ἔχω, ἔχεις, ἔχει φιλήσει· ἔχομεν, ἔχετε, ἔχουσι(ν) φιλήσει.
- ὑπερσυντ.* εἶχον, εἶχες, εἶχε(ν) φιλήσει· εἶχομεν, εἶχετε, εἶχον φιλήσει.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

- Ἑρεστώς.* (φιλέ-ω) ὦ, (φιλέ-ης) ῆς, (φιλέ-η) ῆ· (φιλέ-ωμεν) ὦμεν, (φιλέ-ητε) ῆτε, (φιλέ-ωσι) ὦσι(ν).
- Ἀόριστος.* φιλή-σω, φιλή-σης, φιλή-ση· φιλή-σωμεν, φιλή-σητε, φιλή-σωσι(ν).

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἑρεστώς. (φιλέ-ε) ει, ἄς (φιλέ-η) ἦ· (φιλέ-ετε) εἴτε, ἄς (φιλέ-ωσι) ὤσι(ν).

Ἀόριστος. φιλή-σον, ἄς φιλή-σῃ· φιλή-σῃ, ἄς φιλή-σωσι(ν).

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΣ.

Ἑρεστώς. (φιλέ-ειν) εἶν. Ἀόριστος. φιλή-σαι.

ΜΕΤΟΧΗ.

Ἑρεστώς. ὁ (φιλέ-ων) ὢν, ἡ (φιλέ-ουσα) οὔσα, τὸ (φιλέ-ον) οὖν.

Ἀόριστος. ὁ φιλή-σας, ἡ φιλή-σασα, τὸ φιλή-σαν.

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

Ἑρεστώς. (Φιλέ-ομαι) οὔμαι, (φιλέ-εσαι) εἶσαι, (φιλέ-εσαι) εἴται· (φιλέ-όμεθα) ούμεθα, (φιλέ-εσθε) εἴσθε, (φιλέ-οντα) οὔντα.

Παρατατικός. (φιλέ-ομεν) ούμεν, (φιλέ-εσθε) εἴσθε, (φιλέ-οντα) οὔντα.

Ἀόριστος. ἐφιλή-θην, ἐφιλή-θης, ἐφιλή-θη· (ἐφιλή-θη-μεν, ἐφιλή-θη-τε, ἐφιλή-θησαν).

Μέλλων. θά φιλη-θῶ, θά φιλη-θῇς, θά φιλη-θῇ· θά φιλη-θῶμεν, θά φιλη-θῇτε, θά φιλη-θῶσι(ν).

Παρακείμε. ἔχω, ἔχεις, ἔχει φιληθῇ· ἔχομεν, ἔχετε, ἔχουσι(ν) φιληθῇ.

Ὑπερσυντ. εἶχον, εἶχες, εἶχε(ν) φιληθῇ· εἶχομεν, εἶχετε, εἶχον φιληθῇ.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἑρεστώς. (φιλέ-ωμαι) ὦμαι, (φιλέ-ησαι) ἦσαι, (φιλέ-ηται) ἦται· (φιλέ-ώμεθα) ὠμεθα, (φιλέ-ησθε) ἦσθε, (φιλέ-ωνται) ὦνται.

Ἀόριστος. φιλη-θῶ, φιλη-θῇς, φιλη-θῇ· φιλη-θῶμεν, φιλη-θῇτε, φιλη-θῶσι(ν).

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἑρεστώς. (φιλέ-ου) οὔ, ἄς (φιλέ-ηται) ἦται· (φιλέ-εσθε) εἴσθε, ἄς (φιλέ-ωνται) ὦνται.

Ἀόριστος. φιλή-θητι, ἄς φιλη-θῇ· φιλή-θητε, ἄς φιλη-θῶσι(ν).

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΣ.

Ἑρεστώς. (φιλέ-εσθαι) εἴσθαι. Ἀόριστ. φιλη-θῆναι.

ΜΕΤΟΧΗ.

Ἑρεστώς. ὁ (φιλέ-όμενος) ούμενος, ἡ (φιλέ-ομένη) ουμένη, τὸ (φιλέ-όμενον) ούμενον.

Ἀόριστος. ὁ φιλη-θείς, ἡ φιλη-θεῖσα, τὸ φιλη-θέν.

Παρακείμε. ὁ πεφιλη-μένος, ἡ πεφιλη-μένη, τὸ πεφιλη-μένον.

Γ'.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

- Ἑρεστώς.* (Δηλό-ω) ὦ, (δηλό-εις) οἷς, (δηλό-ει) οἷ· (δηλό-ομεν) οὔμεν, (δηλό-ετε) οὔτε, (δηλό-ουσι) οὔσι(ν).
- Παρατατικός.* (ἐδήλο-ον) ουν, (ἐδήλο-ες) ους, (ἐδήλο-ε) ου· (ἐδηλό-ομεν) οὔμεν, (ἐδηλό-ετε) οὔτε, (ἐδήλο-ον) ουν.
- Ἀόριστος.* ἐδήλω-σας, ἐδήλω-σας, ἐδήλω-σε· ἐδηλώ-σαμεν, ἐδηλώ-σατε, ἐδήλω-σαν.
- Μέλλω.* θά δηλώ-σω, θά δηλώ-σης, θά δηλώ-ση· θά δηλώ-σωμεν, θά δηλώ-σητε, θά δηλώ-σωσι(ν).
- Παρακείμε.* ἔχω, ἔχεις, ἔχει δηλώσει· ἔχομεν, ἔχετε, ἔχουσι(ν) δηλώσει.
- Ὑπερσυντ.* εἶχον, εἶχες, εἶχε(ν) δηλώσει· εἶχομεν, εἶχετε, εἶχον δηλώσει.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

- Ἑρεστώς.* (δηλό-ω) ὦ, (δηλό-ης) οἷς, (δηλό-ῃ) οἷ· (δηλό-ωμεν) ὦμεν, (δηλό-ῃτε) ὦτε, (δηλό-ωσι) ὦσι(ν).
- Ἀόριστος.* δηλώ-σας, δηλώ-σης, δηλώ-ση· δηλώ-σωμεν, δηλώ-σητε, δηλώ-σωσι(ν).

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.

- Ἑρεστώς.* (δήλο-ε) ου, ἄς (δηλό-ῃ) οἷ· (δηλό-ετε) οὔτε, ἄς (δηλό-ωσι) ὦσι(ν).
- Ἀόριστος.* δήλω-σον, ἄς δηλώ-σῃ· δηλώ-σατε, ἄς δηλώ-σωσι(ν).

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΣ.

- Ἑρεστώς.* (δηλό-ειν) οὔν. *Ἀόριστ.* δηλῶ-σαι.

ΜΕΤΟΧΗ.

- Ἑρεστώς.* ὁ (δηλό-ων) ὦν, ἡ (δηλό-ουσα) οὔσα, τὸ (δηλό-ον) οὔν.
- Ἀόριστος.* ὁ δηλώ-σας, ἡ δηλώ-σασα, τὸ δηλῶ-σαν.

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

- Ἑρεστώς.* (Δηλό-ομαι) οὔμαι, (δηλό-εσαι) οὔσαι, (δηλό-εσθαι) οὔται· (δηλο-όμεθα) ούμεθα, (δηλό-εσθε) οὔσθε, (δηλό-ονται) οὔνται.
- Παρατατικός.* (ἐδηλο-όμην) ούμην, (ἐδηλό-εσο) οὔσο, (ἐδηλό-ετο) οὔτο· (ἐδηλο-όμεθα) ούμεθα, (ἐδηλό-εσθε) οὔσθε, (ἐδηλό-οντο) οὔντο.
- Ἀόριστος.* ἐδηλώ-θην, ἐδηλώ-θης, ἐδηλώ-θη· ἐδηλώ-θημεν, ἐδηλώ-θητε, ἐδηλώ-θησαν.
- Μέλλω.* θά δηλω-θῶ, θά δηλω-θῇς, θά δηλω-θῇ· θά δηλω-θῶμεν, θά δηλω-θῇτε, θά δηλω-θῶσι(ν).

Παρακείμε. ἔχω, ἔχεις, ἔχει δηλωθῇ· ἔχομεν, ἔχετε, ἔχουσι(ν) δηλωθῇ.

Υπερσυντ. εἶχον, εἶχεις, εἶχε(ν) δηλωθῇ· εἶχομεν, εἶχετε, εἶχον δηλωθῇ.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

Ενεστώς. (δηλό-ωμαι) ὦμαι, (δηλό-ησαι) ὦσαι, (δηλό-ηται) ὦται· (δηλο-ώμεθα) ὡμεθα, (δηλό-ησθε) ὠσθε, (δηλό-ωνται) ὠνται.

Αόριστος. δηλω-θῶ, δηλω-θῆς, δηλω-θῇ· δηλω-θῶμεν, δηλω-θῆτε, δηλω-θῶσι(ν).

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.

Ενεστώς. (δηλό-ου) οὔ, ἄς (δηλό-ηται) ὦται· (δηλό-εσθε) οὔσθε, ἄς (δηλό-ωνται) ὠνται.

Αόριστος. δηλώ-θητι, ἄς δηλω-θῇ· δηλώ-θητε, ἄς δηλω-θῶσι(ν).

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΣ.

Ενεστώς. (δηλό-εσθαι) οὔσθαι. *Αόριστ.* δηλω-θῆναι.

ΜΕΤΟΧΗ.

Ενεστώς. ὁ (δηλο-όμενος) ούμενος, ἡ (δηλο-ομένη) ουμένη, τὸ (δηλο-όμενον) ούμενον.

Αόριστος. ὁ δηλω-θείς, ἡ δηλω-θεῖσα, τὸ δηλω-θέν.

Παρακείμε. ὁ δεδηλω-μένος, ἡ δεδηλω-μένη, τὸ δεδηλω-μένον.

Ασκήσεις. Νικῶ, τιμῶ, μισῶ, κτυπῶ, λησμονῶ, λαλῶ, μελετῶ, στεφανῶ, μισθῶ, βομβῶ, γελῶ, πηδῶ, ὑμνῶ, ζητῶ, σκοπῶ, νικῶμαι, τιμῶμαι, ἐρωτῶ-

μαι, ἐναντιοῦμαι, ἐλευθεροῦμαι, φρουρῶ, ἐπαινῶ, τιμωροῦμαι, κινῶ, κ. ἄ.

Ἐκθλιψις.

α) Τὰ σύμφωνα διαιροῦνται εἰς ἐννέα ἄφωνα καὶ ὀκτὼ ἡμίφωνα. Τὰ ἐννέα ἄφωνα εἶναι: β, γ, δ, κ, π, τ, θ, ρ, χ, καὶ ὑποδιαιροῦνται εἰς

τρία ψιλὰ: κ, π, τ·

τρία μέσα: β, γ, δ·

τρία δασέα: θ, ρ, χ·

β) Τὸ τελικὸν βραχὺ φωνῆεν λέξεώς τινος ἐκθλίβεται, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχηται ἀπὸ φωνήεντος· σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως εἶναι ἡ ἀπόστροφος ('). ὥς, κατ' ἔτος ἐορτάζω· παρ' ἐκείνου ἔλαβον χρήματα· σὺ ἔρχεσαι μετ' ἐμοῦ.

γ) Ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις δασύνηται, τότε τὸ μετὰ τὴν ἐκθλιψιν τελικὸν σύμφωνον τῆς προηγουμένης τρέπεται εἰς δασύ, ἐὰν εἶναι ψιλόν· ὥς, κατὰ ἐβδομάδα = καθ' ἐβδομάδα· κατὰ ἑξαμηνίαν = καθ' ἑξαμηνίαν· μετὰ ἡμῶν — μεθ' ἡμῶν.

Προθέσεις.

α) Αἱ κύριαι προθέσεις εἶναι αἱ ἐξῆς: ἐν, εἰς, ἐκ, σύν, πρός, πρό, (μονοσύλλαβοι)· ἀνά, κατά, διά,

μετά, παρά, αντί, επί, περί, από, υπό, υπέρ, ἀμφί, (δισύλλαβοι).

6) Τῶν δὲ καταχρηστικῶν προθέσεων κυριώτεραι εἶναι αἱ ἐξῆς: πλησίον, πλήν, μεταξύ, ἐντός, ἐκτός, πέραν, χάριν, ὁμοῦ καὶ χωρίς, πᾶσαι μετὰ γενικῆς συντασσόμεναι, πλήν τῆς ὁμοῦ, ἥτις συντάσσεται μετὰ δοτικῆς.

1) Ἡ ἐν συντάσσεται μετὰ δοτικῆς καὶ σημαίνει τὸ ἐντός· οἷον, ἐν τῇ αὐλῇ παίζομεν· ἐν τῷ κοιτῶνι κοιμώμεθα.

2) Ἡ εἰς συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς καὶ σημαίνει τὴν εἰς τι κίνησιν, τὸ τέλος· οἷον, ἐπιστρέφω εἰς τὸ σχολεῖον· πορεύομαι εἰς τὴν ἐξοχὴν· μεταβαίνω εἰς τὴν οἰκίαν.

3) Ἡ ἐκ συντάσσεται μετὰ γενικῆς καὶ σημαίνει τὴν ἐκ τινος ἀρχήν· οἷον, ἔρχομαι ἐκ τῆς οἰκίας, ἐκ τῆς ἀγορᾶς. (Τὸ κ τῆς προθέσεως ἐκ τρέπεται πρὸ φωνήεντος εἰς ξ· ὡς, ἔρχομαι ἐξ Ἀθηνῶν).

Σημ. Ἐν γένει ἡ ἐκ σημαίνει τὸ ἐξω.

4) Ἡ σὺν συντάσσεται μετὰ δοτικῆς καὶ σημαίνει τὸ ὁμοῦ· ὡς, ἀνεχώρησε σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις.

5) Ἡ πρὸς μετ' αἰτιατικῆς συντασσομένη σημαίνει α) διεύθυνσιν πρὸς τι καὶ β) σκοπὸν· ὡς, ὁ Στρυμὼν ῥέει πρὸς νότον· ἦλθον πρὸς συνάντησίν σου· ἡ γῆ στρέφεται πρὸς ἀνατολὰς.

6) Ἡ πρὸ μετὰ γενικῆς συντασσομένη σημαίνει α) τὸ ἐμπρὸς καὶ β) τὸ πρότερον· ὡς, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν, πρὸ μεσημβρίας.

7) Ἡ κατὰ μετὰ γενικῆς συντασσομένη σημαίνει τὸ κάτω καὶ τὸ ἐναντίον· ὡς, ῥίπτω τι κατὰ γῆς· ὀρμῶ κατὰ τῶν πολεμίων· μετ' αἰτιατικῆς δὲ σημαίνει συμφωνίαν· οἷον, ἀπῆλθον τοῦ σχολείου κατὰ διαταγὴν τοῦ διδασκάλου.

8) Ἡ διὰ μετ' αἰτιατικῆς συντασσομένη σημαίνει τὴν αἰτίαν· ὡς, ἐπαινεῖται διὰ τὰ προτερήματά του· μετὰ γενικῆς δὲ συντασσομένη σημαίνει τὸ διὰ μέσου· ὡς, βλέπομεν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἀκούομεν διὰ τῶν ὠτῶν· πλέω διὰ τοῦ Βοσπόρου.

9) Ἡ μετὰ συντασσομένη μετὰ γενικῆς σημαίνει τὸ ὁμοῦ· ὡς, ἐξῆλθον μετὰ τοῦ πατρός μου· μετ' αἰτιατικῆς δὲ σημαίνει τὸ ὕστερον· ὡς, μετὰ τρία ἔτη.

10) Ἡ παρὰ μετὰ γενικῆς συντασσομένη σημαίνει τὸ ἐκ τινος μέρους· ὡς, παρ' ἐμοῦ ἔμαθες ταῦτα· μετ' αἰτιατικῆς δὲ σημαίνει παράβασιν· ὡς, τοῦτο σχηματίζεται παρὰ τὸν κανόνα· σημαίνει προσέτι καὶ τὸ πλησίον· ὡς, παρὰ τὸν Ἰλισσὸν κεῖται ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διός.

11) Ἡ ὑπὸ μετὰ γενικῆς συντασσομένη σημαίνει τὸ ἐνεργοῦν αἴτιον· ὡς, διδάσκομαι ὑπὸ τοῦ διδασκάλου· μετ' αἰτιατικῆς δὲ σημαίνει τὸ ὑποκάτω· ὡς,

πολλάκις ὑπὸ ἔνδυμα εὐτελὲς πάλλει γενναία καρδία.

12) Ἡ ἐπὶ μετὰ γενικῆς συντασσομένη σημαίνει τὸ ἐπάνω· ὡς τὸ βιβλίον κεῖται ἐπὶ τῆς τραπέζης.

13) Ἡ ἀντὶ μετὰ γενικῆς συντασσομένη σημαίνει ἀντικατάστασιν ἢ ἐν γένει ἀνταλλαγὴν· ὡς, διορίζομαι ἀντ' ἐκείνου· ἡγόρασα ἓνα πῆχυν ὑφάσματος ἀντὶ δύο δραχμῶν.

Ἀσκήσεις. Ἐκ τῶν μῆλων κατασκευάζουσι τὸν μηλίτην οἶνον. Οἱ ἰχθυὲς ζῶσιν ἐν τῷ ὕδατι. Ὁ φόβος πολλοὺς φέρει εἰς δυστυχίαν. Ἐν τῷ δωματίῳ ὑπάρχουσιν ἐπιπλα. Ἐγραψα χθὲς ἐπιστολὴν πρὸς τὸν ἀδελφόν μου. Πρέπει νὰ ἐγειρώμεθα πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου. Οἱ δάκτυλοι τῆς γαλῆς εἶναι ὠπλισμένοι δι' ὀνύχων. Διὰ τῆς θύρας ἐξερχόμεθα. Τὰ μέταλλα τήκονται διὰ τῆς θερμότητος. Ὁ Μιλτιάδης ἐτιμωρήθη δι' ἀταξίαν. Ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς ἡγόρασα τὸ ἀναγνωστικόν μου. Ὁ πατήρ μου ἐπιστρέφει εἰς τὴν οἰκίαν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Εἶναι ἐπικίνδυνον νὰ εὐρίσκηται τις ὑπὸ ὑψηλὰ δένδρα ἐν καιρῷ ἀστραπῶν καὶ βροντῶν.

Σύνδεσμοι.

α) Σύνδεσμοι εἶναι οἱ ἑξῆς·

Συμπλεκτικοί· καί, οὐτε, μήτε, οὐδέ.

Ἐναντιωματικοί· μέν, δέ, ἀλλά, ὅμως, ἀν καί.

Αἰτιολογικοί· διότι, ἐπειδὴ.

Τελικοί· νά, ἵνα, ὅπως.

ὑποθετικοί· ἐάν, ἂν, εἰ.

Διαζευκτικοί· ἢ, εἴτε.

Συμπερασματικοί· λοιπόν, ἄρα, ὥστε.

Εἰδικοί· ὡς, ὅτι.

6) Οἱ σύνδεσμοι συνδέουσι πρὸς ἄλληλα δύο ὁμοειδῆ μέρη τῆς προτάσεως ἢ καὶ ὁλοκλήρους προτάσεις· ὡς, ἔχω ἐνδύματα κομφὰ καὶ στερεά· γνωρίζω τὸ μάθημά μου, διότι ἐμελέτησα αὐτό· ἡ νυκτερὶς πετᾷ μέν, ἀλλὰ δὲν εἶναι πτηνόν· νὰ παίζωμεν ἀφοῦ μελετήσωμεν κ. ἄ.

Ἐπιρρήματα.

Τοπικά· ἄνω, κάτω, ἔξω, ἔσω, ἔνδον, ἐκεῖ, ἐνταῦθα, ἀλλαχοῦ, πανταχοῦ, πανταχόθεν, πέραν, πρόσθεν, ἐγγὺς κ. ἄ.

Χρονικά· σήμερον, αὔριον, χθὲς, νύκτωρ, ἄμα, πρῶην, ἔτι, ἔπειτα, πέρυσιν, εὐθύς κ. ἄ.

Τροπικά· οὕτως, ἄλλως, ἡσύχως, ἀταράχως, οὐδαμῶς, μηδαμῶς, οὐδόλως, εὖ, ἀμισθεί, τουρκιστί, ἀγεληδόν, παντάπασι κ. ἄ.

Ποσοτικά: ποσάκις, λίαν, πάνυ, ὀλίγον, πολύ, μάλιστα, τοςάκις, πολλάκις κ. ἄ.

Τὰ ἐπιρρήματα προσδιορίζουσι τὰ ῥήματα, τὰ ἐπίθετα ἢ καὶ αὐτὰ τὰ ἐπιρρήματα.

Ἀσκήσεις. Ὁ Θεὸς εἶναι πανταχοῦ παρὼν. Κατοικῶ ἐνταῦθα. Ὁ κύων τρέχει ταχέως. Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος κοιμᾶται ἡσυχῶς καὶ ἀταράχως. Ἐργάζομαι ἀμισθεῖ. Ὁ ψεύστης φρονεῖ ἄλλως ἢ ὡς λαλεῖ. Τὰ καλὰ παιδία οὐδέποτε ψεύδονται κτλ.

Ἐπιρωνήματα.

Κλητικόν: ὦ.

Θαυμαστικόν: ὦ!

Σχετλιαστικά: αἶ, οὐαί, οἶμοι, φεῦ, ἀλοίμονον, ἄχ.

Ἐπαινετικά: εὖγε.

Ἐκπληκτικά: ᾶ, πᾶ.

Ἀποτρεπτικά: ἄπαγε.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ.

Παραγωγή λέξεων.

α) *Παράγωγος* λέγεται ἡ λέξις ὅταν σχηματίζεται ἐξ ἄλλης· ὡς, (δοῦλος) δουλῶ, (γράφω) γράμμα, (ποιῶ) ποιητής, (αἷμα) αἱματώδης, (νοῶ) νοήμων κλ.

6) Ἐκ ῥημάτων παράγονται οὐσιαστικὰ λήγοντα

1) εἰς ος, η, α· ὡς, τυπ—τύπος, γραφ—γραφή, χαρ—χαρά.

2) εἰς εια· ὡς, δουλεύω—δουλεία, κολακεύω—κολακεία, στρατεύω—στρατεία.

3) εἰς μα· ὡς, πράττω — πρᾶγμα, γράφω — γράμμα.

4) εἰς σις, σία· ὡς, ποιῶ—ποίησις, λέγω—λέξις, ξηραίνω—ξηρασία, δοκιμάζω—δοκιμασία.

5) εἰς ευς, της, τηρ, τωρ· ὡς, γράφω—γραφεύς, δικάζω—δικαστής, σώζω—σωτήρ, οἰκῶ—οἰκήτωρ, βᾶφω—βαφεύς.

Σημ. Τὰ εἰς της σχηματίζουσι τὸ θηλυκὸν εἰς τρια· οἶον, ποιητής—ποιήτρια, μαθητής—μαθήτρια.

Ἀσκήσεις. Κτίζω, μανθάνω, γράφω, ψεύδομαι, σπουδάζω, φοιτῶ, νικῶ, θεραπεύω, τρέφω, ράπτω, θηρεύω, μάχομαι, στρατηγῶ, θερίζω, καλῶ, διώκω, μανθάνω. — Διανομεύς, τριβή, κτύπημα, ὀνομασία, σπορεύς, ἄγγελμα, ἄσμα, δοτήρ, νιπτήρ, λουτήρ, πλωτήρ, ἐκλογεύς, γέννησις, βλέμμα, κόμμα, κόψις κ. ἄ.

γ) Τὰ ἐξ οὐσιαστικῶν παράγωγα οὐσιαστικὰ διαίρουσιν εἰς

1) Πατρωνυμικά, λήγοντα εἰς ἄδης καὶ ἰδης· ὡς, Γεωργιάδης, Νικολαΐδης, Κωνσταντινίδης, Πετρίδης.

2) Ὑποκοριστικά, λήγοντα εἰς ἰδιον, ἰσκος, ἄριον· ὡς, θυρίδιον, χοιρίδιον, κυνάριον, κηπάριον, νεανίσκος, παιδίσκη.

3) Ἐθνικά, λήγοντα εἰς ἰος (αιος), εὖς, ιτης, ὠτης, (αιος, ιος, ηος)· ὡς, Κορίνθιος, Ἀθηναῖος, Μεγαρεύς, Ἀσιανός, Σπαρτιάτης, Ἡπειρώτης, Βιζυηνός, Κυζηκινός.

4) Περιεκτικά, λήγοντα εἰς ὦν· ὡς, στρατῶν, ἀμπελῶν, ἐλαιῶν, Παρθενῶν κ. ἄ.

Ἀσκήσεις. Γεώργιος, Ἀθανάσιος, Ἰωάννης, Βασίλειος, Θεόδωρος, Ἀπόστολος, Μιχαήλ, Ἡρακλῆς, Ξενοφῶν, Στέφανος, πούς, θύρα, ὄνυξ, λέων, ὁδοὺς, κεφαλή, φυτόν, κῆπος, σανίς, λίθος, σῶμα. — Κωνσταντινούπολις, Σμύρνη, Σέρραι, Ἰωάννινα, Λάρισ-

σα, Πάτραι, Πελοπόννησος, Εὐρώπη, Ἀφρική, Κύζικος· — γυνή, παρθένος, περιστερὰ, ἄνθος κ. ἄ.

δ) Τὰ ἐξ ἐπιθέτων παράγωγα οὐσιαστικὰ εἶναι θηλυκὰ καὶ λήγουσιν εἰς ἰα, εἰα, της, οσύνη· οἶον, σοφὸς—σοφία, ἀληθής—ἀλήθεια, ταχύς—ταχύτης, δίκαιος—δικαιοσύνη, ἱερὸς—ἱερωσύνη.

Σημ. Τὸ ο τῆς καταλήξεως οσύνη τρέπεται εἰς ω, προηγούμενης βραχείας συλλαβῆς.

Ἀσκήσεις. Γλυκὺς, πικρὸς, θερμὸς, δυστυχής, ἀμελής, πονηρὸς, ἀγαθός, θεοφιλής, μέτριος, μάταιος, εὐθυμος, αἰχμάλωτος, νοήμων, ἅγιος, ἀθάνατος, αὐθάδης, ἀδιάκριτος κτλ.

ε) Τὰ ἐξ οὐσιαστικῶν παράγωγα ἐπίθετα λήγουσιν εἰς ἰος (αιος, ειος), ἰκος, ινος, λος, ρος· οἶον, οὐρανὸς—οὐράνιος, ἀγορὰ—ἀγοραῖος, ἄνθρωπος—ἀνθρώπειος, πατήρ—πατρικός, ξύλον—ξύλινος, ἀπάτη—ἀπατηλός, ζωή—ζωηρός.

Ἀσκήσεις. Ἀνὴρ, γυνή, θάλασσα, βασιλεύς, ψυχος, κόσμος, ἡγεμών, τρυφή, ὕαλος, πηλός, σκότος, μόλυβδος, χάρτης, σκιά κτλ.

Σύνθεσις λέξεων.

α) Σύνθετος λέγεται ἡ λέξις, ὅταν σχηματίζεται ἐκ τῆς ἐνώσεως δύο λέξεων· ὡς, φιλό-τεχνος, παιδ-αγωγός.

β) Ἐὰν τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος εἶναι ὄνομα, προσλαμβάνονται ὡς συνδετικὰ φωνήεντα συνήθως τὸ ο ἢ α· ὡς, χαρτοπαίκτης, παιδονόμος, ἐξάπηχυσ, πεντάδραχμον.

γ) Ἐὰν τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος εἶναι πρόθεσις ἢ ἐπίρρημα, γίνεται ἡ σύνθεσις, ἀφ' οὗ συμβῶσιν αἱ ἀπαιτούμεναι μεταβολαί· ὡς, ἀνέρχομαι, μεταβαίνω, ξιμβαίνω, ἐξάγω.

δ) Ὡς πρῶτον συνθετικὸν μέρος λαμβάνονται καὶ τὰ ἐξῆς:

1) τὸ εὖ· οἶον, εὐτυχής, εὐάρεστος, εὐμορφος.

2) τὸ δυσ· οἶον, δύσμορφος, δυστυχής, δυσάρεστος, δύσνους.

3) τὸ ἡμι· οἶον, ἡμιάγριος, ἡμιμαθής.

4) τὸ α στερητικὸν (πρὸ φωνήεντος αι)· ὡς, ἀμετάβλητος, ἀνόητος, ἀνάγωγος, ἀνάξιος, ἀνίκανος.

ε) Ἐὰν τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος εἶναι ῥῆμα, ἡ ῥίζα αὐτοῦ προσλαμβάνει ἐνίοτε ε ἢ ο· ὡς, φερέπνος, φυγόπνος.

Ἀσκήσεις. Νομάρχης, ὑποδηματοποιός, φωτοδότης, λιθοξόος, φιλόδοξος, τυχοδιώκτης, τυπογράφος, βιβλιοπώλης, φιλόανθρωπος, ταχυδρόμος, λιποτάκτης, νοσοκόμος, σύγγαμμος, θεοσεβής, ἀβαθής, ἐργαλάτος, ζφοκλόπος, ὀρθογράφος, ἀχθοφόρος, σύμμαχος, ταχυγράφος, δικέφαλος, ἡμίφλεκτος, ἀγαλματοποιός,

σωματοφύλαξ, ἀτυχής, ἀσθενής, εὐμενής, δύσβατος, δυσμενής, μονομάχος, ξυλοκόπος, μισόκαλος, φερέοικος, ὀκτάπους, χιλιοτάλαντος, πεντακοσιομέδιμνος, προλέγω, ἀφαιρῶ, ἐπονομάζω, ἐξαντλῶ, ὑποφέρω, καταβαίνω, ἀναβαίνω.

στ) Ὅταν τὸ ἔσχατον συνθετικὸν μέρος εἶναι ἐπίθετον ἢ ῥῆμα, τὸ δὲ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις, φυλάττεται συνήθως ἀμετάβλητον τὸ δεύτερον· οἶον, δυσάρεστος, πάγκαλος, ἀναβάλλω, ἐξάγω, διαβαίνω, πάνσοφος, παρέχω κτλ.

ΤΕΛΟΣ.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.		Σελ.
ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ.		
	Σελ.	
Ἀλφάβητος.	3	Συγκοπτόμενα 29
Περὶ συλλαβῆς	5	Ἐπίθετα 32
Τόνοι	7	» τρικτάληκτα 33
Πνεύματα	9	» δικατάληκτα —
Οὐσιαστικά	10	» μονοκατάληκτα 34
Ἐπίθετα	11	Παραθετικά —
Θέμα, κατάλ. χαρακτήρ	12	Ἀριθμητικά 37
ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.		
ΤΥΠΙΚΟΝ.		
Κλίσις Α'	13	(Ἐντωνυμίας) Προσωπικά 39
Συναίρεσις	16	Κτητικά 40
Τινὰ περὶ τονισμοῦ καὶ		Δεικτικά —
περὶ χρόνου τῶν κα-		Ἑρωτηματικά 42
ταλήξεων.	18	Ἀόριστος —
Κλίσις Β'	19	Ἐγκλίσις τόνου. 43
Κλίσις Γ'	23	Ἐντων. Ἀναφορικά 44
		Ἐπιμεριστικά 45
		Αὐτοπαθεῖς 46
		Περὶ προτάσεως. —
		Ῥῆμα 49
		Χρόνοι τοῦ ῥήματος 50
		Ῥήματα βαρύτονα. 51
		Συζυγίαι τῶν περισπωμ. 57

Ἐκθλιψις	67	ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ.
Προθέσεις	70	
Σύνδεσμοι	71	Παραγωγή λέξεων 73
Ἐπιρρήματα	72	Σύνθεσις λέξεων 75
Ἐπιφωνήματα		

Ἐπειδὴ ἡ ὕλη ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ἐγχειριδίῳ εἶναι διατεταγμένη οὐχὶ καθ' ὀλοκληρίαν κατὰ τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτῆς σειρὰν, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς παιδαγωγικῆς, τὸ τέταρτον αὐτῆς μέρος, τὸ **Συντακτικόν**, δὲν ἀποτελεῖ ἴδιον τμήμα, ἀλλ' εὐρίσκεται διεσπαρμένον κατὰ τμήματα ἀνὰ πᾶσαν τὴν λοιπὴν ὕλην.

SISMANOGLIO
MEGARO

ΕΡΓΑ Ν. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ καὶ Α. ΚΟΥΖΟΥΛΑΡΗ.

Γραμματικὴ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσης
συντεταγμένη κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Παιδαγωγικῆς εἰς
τεύχη τρία. "Εκδοσις γ', ἐπὶ τὸ βέλτιον διεσκευασμένη.

Τεῦχος Α'.	Γρόσ. 2
» Β'.	» 2 $\frac{1}{2}$
» Γ'.	» 3 $\frac{1}{2}$

Ἱερὰ Ἱστορία κατὰ τοὺς κανόνες τῆς Παιδαγωγικῆς
συντεταγμένη εἰς τεύχη τρία.

Τεῦχος Α'.	Γρόσ. 1 $\frac{1}{2}$
» Β'.	» 2
» Γ'.	» 2 $\frac{1}{2}$

Ἡ τιμὴ τῶν χαρτοδετῶν αὐξάνει κατὰ γρόσιον.

Κεντρικὴ Ἀποθήκη ἐν τῷ ἐν Γαλατῇ τῆς Κωνσταντι-
νουπόλεως βιβλιοπωλείῳ τῶν ΑΔΕΛΦΩΝ ΔΕΠΑΣΤΑ.
Ὁδὸς Μαχμουδιέ, ἀρ. 13 παρὰ τὸ Χάνιον τῆς Δημαρχίας.
